

DRUŠTVO PSIHOLOGOV SLOVENIJE
SLOVENIAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION

EuroPsy

evropski certifikat iz psihologije

Pravilnik EFPE o *EuroPsy*
z dodatki

www.europsy.eu – www.efpa.eu

Julij 2019

Kazalo vsebine

1. Uvod	3
2. Pravilnik o <i>EuroPsy</i> , evropskem certifikatu iz psihologije <i>EuroPsy</i>	8
Razdelek A. <i>EuroPsy</i> , evropski certifikat iz psihologije	8
Razdelek B. Odbori za podeljevanje	10
Odbori za podeljevanje specialističnih certifikatov	14
Razdelek C. Postopek za pridobitev <i>EuroPsy</i>	16
Razdelek D. Pritožbeni postopki	18
Razdelek E. Razno	18
3. Register psihologov z <i>EuroPsy</i>	21
Aneks I. Zahteve za specialistični certifikat iz psihoterapije	22
Aneks II: Zahteve za specialistični certifikat iz psihologije dela in organizacije	25
Dodatek I. Opredelitve pojmov	28
Dodatek II. Okvir in minimalni standardi za izobraževanje in usposabljanje psihologov	31
Opis kurikularne vsebine.....	32
Minimalne zahteve za program izobraževanja in usposabljanja	39
Dodatek III. Kompetence in opredelitev kompetenc	42
Kompetence psihologov	42
Postopki opredeljevanja profila za <i>EuroPsy</i>	48
Dodatek IV. Certifikat <i>EuroPsy</i> in vloga za njegovo pridobitev	50
Dodatek V. Supervizirana praksa	55
Dodatek VI. Shema stalnega strokovnega razvoja	63
Dodatek VII. Zgodovina evropskega certifikata iz psihologije <i>EuroPsy</i>	65
Dodatek VIII. Pomembne objave	71

1. Uvod

Ozadje

V zadnjih nekaj desetletjih je v Evropi prišlo do precejšnjih sprememb v vsebini in načinu opravljanja psiholoških storitev. Od nekdanj so se psihologi izobraževali in uporabljali svoje znanje v nacionalno opredeljenih okvirih, za katere so bile značilne različne izobraževalne tradicije, oblike zaposlovanja, vrste vpletenosti države in različni jeziki. Izobraževanje psihologov s koreninami v filozofiji in medicini se je razvijalo v zelo raznolikih političnih in gospodarskih razmerah in se je v posameznih državah izoblikovalo na različne načine; v nekaterih primerih je bilo poudarjeno dolgotrajno in enotno usposabljanje, javno financiranje in urejanje z zakonom, v drugih pa zgodnja diferenciacija in tržna konkurenca drugih poklicev. V tem obdobju se je znatno izboljšala kakovost izobraževanja in strokovnih storitev, povečal pa se je tudi obseg zakonskih predpisov za psihologe po Evropi.

Vedno večja internacionalizacija gospodarstva na splošno in uresničevanje skupnega notranjega trga v Evropski uniji sta spodbudila poklicno mobilnost in opravljanje storitev prek nacionalnih meja. Napredovala je tudi mobilnost na področju izobraževanja, zlasti na akademski ravni. Posledica bolonjske deklaracije iz leta 1999 je bila celovita obnova sistema univerzitetnega izobraževanja po Evropi, ki se je odvila z vzpostavitvijo evropskega visokošolskega prostora po Deklaraciji Budimpešta-Dunaj iz marca 2010. Cilj trenutnega programa Evropske komisije je nadaljnji napredek v tej smeri. Komisija je zato dosegla temeljito revizijo sistema priznavanja poklicnih kvalifikacij, ki sta jo sprejela Evropski parlament in Evropski svet, s ciljem spodbuditi prosti pretok strokovnjakov po Evropi. Generalna Direktiva 89/48/EC, ki je postavljala okvir strokam reguliranim z zakonom, je bila po 20 letih zamenjana z novo Direktivo 2005/36/EC, sprejeto septembra 2005, ki je trenutno v procesu implementacije (2007) v 27 državah v EU. Ti trendi so razumljivo pomembni za psihologe in njihove kliente. Psihologi, kot tudi drugi strokovnjaki, morajo imeti možnost, da se izobrazijo in opravljajo svoj poklic kjerkoli v Evropi, tako kot drugi strokovnjaki. Klienti, tako posamezniki kot ustanove, bi morali imeti možnost dostopa do storitev usposobljenih psihologov v skladu s svojimi interesi in pravicami

kjerkoli v EU.

Čeprav bi si bilo treba prizadevati za izenačenost, preglednost in prožnost pri vzpostavljanju izobraževalnih in poklicnih sistemov, ki presegajo nacionalne meje, teh ciljev ni lahko doseči zaradi raznolikosti sistemov in praks, ki so se sčasoma razvili. Treba je osnovati skupne okvire za primerjavo in določitev enakovrednosti poklicnih kvalifikacij in izobrazbe ter določiti enotne standarde za zagotavljanje ravni strokovnega znanja in kakovosti po vsej EU. To predstavlja velik izziv, saj je treba spremeniti obstoječe sisteme in prakse ter preseči posamezne interese. Posebej zahtevna naloga poklicnih združb je izogniti se obrambnim mehanizmom in prekomerni zaščiti nacionalnih interesov ter opredeliti skupen pogled na prihodnost stroke, vključno z razvojem, izobraževanjem in usposabljanjem svojih članov.

Razvoj znotraj psihološke stroke

Na področju psihologije je bilo v zadnjih desetletjih vloženega precej truda za vzpostavitev okvira in standardov. Tako je leta 1990 Evropska zveza združenj poklicnih psihologov (EFPPA) sprejela sklop Optimalnih standardov za psihološko stroko (EFPPA, 1990), v katerih so določene zahteve glede akademske izobrazbe in strokovnega usposabljanja psihologov. Evropska mreža psihologov dela in organizacije (ENOP) je na podlagi subvencije programa Copernicus Evropske komisije pripravila kurikularni okvir in minimalne standarde za psihologijo dela in organizacije (Roe in drugi, 1994; ENOP, 1998). Delovna skupina evropskih psihologov je uporabila podoben pristop pri določanju okvira za izobraževanje in usposabljanje evropskih psihologov v okviru programa EU Leonardo da Vinci (Lunt, 2000; Lunt in drugi, 2001a, Lunt 2002). Nastali dokument z naslovom "*EuroPsyT, okvir za izobraževanje in usposabljanje psihologov v Evropi*" je bil predmet obsežne razprave po vsej Evropi, EFPA (naslednica EFPPA-e) pa ga je sprejela 2001. *EuroPsyT* je podlaga za nadaljnji razvoj, s katerim naj bi se dolgoročno vzpostavil dvostopenjski sistem, ki bo vseboval evropski certifikat iz psihologije *EuroPsy* kot osnovo za samostojno dejavnost na področju psihologije in več specialističnih certifikatov iz psihologije kot nadgradnja prvemu. Okvir *EuroPsy* v veliki meri temelji na delu, ki ga je opravilo Britansko društvo psihologov (BPS) pri razvoju lastnih poklicnih standardov za psihologe, na podlagi katerih so nastali Standardi

strokovnosti za področje uporabne psihologije. To delo je predvsem prispevalo k razvoju kompetenc, ki se lahko ovrednotijo kot izid izobraževanja in usposabljanja, zato da se ni treba zanašati samo na akademske kurikule.

Tudi Evropska komisija je naklonjena »kompetenčnemu« pristopu, ki poudarja preglednost in omogoča evalvacijo usposobljenosti v različnih okoliščinah. To je razvidno iz tako imenovanega projekta "Tuning" (Tuning Educational Structures in Europe), ki je del uresničevanja bolonjskega procesa in ima za cilj razviti sklop splošnih in specifičnih kompetenc, ki pripeljejo do učnih rezultatov na različnih področjih. Projekt "Tuning" se je začel leta 2000 s ciljem povezati politične cilje bolonjskega procesa in iniciative lizbonske konvencije. Njegova prva faza je zajemala vrsto področij, vendar ne psihologije; v drugi fazi je psihologijo razvijala majhna skupina, ki je bila vključena tudi v razvoj *EuroPsy* (Lunt idr.). Enakovrednost akademskih kvalifikacij trenutno ocenjujejo Nacionalni informacijski centri za akademsko priznavanje (NARIC) za akademsko priznavanje na nacionalni ravni in Evropska mreža informacijskih centrov (ENIC) na evropski ravni. Upamo, da bo opredelitev kurikulov v povezavi z opredelitvijo kompetenc poklicnih psihologov omogočila bolj pregledno evalvacijo enakovrednosti in višjo kvaliteto strokovnih storitev za kliente.

Cilj evropskega certifikata iz psihologije

EuroPsy (Evropski certifikat iz psihologije) pomeni napredek pri spodbujanju mobilnosti psihologov in dostopa klientov do psiholoških storitev visoke kvalitete po vsej Evropi. Na podlagi izobraževalnega okvira in minimalnih standardov *EuroPsyT*, sprejetih leta 2001, ter v skladu z okvirom t. i. evropske diplome iz leta 2005, predstavlja mejnik oz. sklop evropskih standardov za psihologijo, ki bodo osnova za evalvacijo akademske izobrazbe in strokovnega usposabljanja psihologov v različnih državah EU in drugih državah EFPA. Ta dokument (EFPA pravilnik in priloge za *EuroPsy*) predstavlja ureditev in smernice za evropski certifikat iz psihologije (*EuroPsy*).

EuroPsy je bil razvit pod okriljem EFPE, ki bo v prihodnje nadzorovala tudi razvoj specialističnih certifikatov na specializiranih področjih psihološke prakse (Specialist

Certificate). *EuroPsy* (evropski certifikat iz psihologije) pa je standard za neodvisno prakso na osnovnem nivoju. Specialistični certifikat (na specializiranih področjih kot so psihoterapija, psihologija dela in organizacije, pedagoška psihologija, itd.) bo omogočal prikaz doseženih kompetenc na specialističnem ali naprednem nivoju in ekspertiz na posameznih področjih delovanja.

Med pripravo okvirjev *EuroPsy* je bilo veliko pozornosti namenjene raznolikosti izobraževalnih, poklicnih in ureditvenih okvirov, ki trenutno obstajajo v Evropi. Ugotovljeno je bilo, da so izobraževalni kurikuli različno dolgi in da nekateri vključujejo diferenciacijo ali specializacijo, drugi pa ne. Da bi ustvarili sistem, ki se lahko smiselno sklada z vsemi različnimi oblikami izobraževanja in usposabljanja, je v Pravilniku opredeljeno razlikovanje med nesamostojno in samostojno prakso, razlikovanje med številnimi strokovnimi področji, na katerih delujejo psihologi, in razlikovanje med pridobitvijo poklica in kasnejšo specializacijo. Cilj *EuroPsy* je določiti standard za nesamostojno in/ali samostojno prakso na navadno enem ali več strokovnih področjih¹ ob pridobitvi poklica. Ta standard določa minimalne zahteve, ki jih bodo posamezni psihologi verjetno presegli. Osnovni certifikat *EuroPsy* ne pomeni licence za opravljanje prakse, njegov namen namreč ni zamenjati ali nadomestiti nacionalna pravila za podeljevanje licenc. Ker standard, ki ga vsebuje osnovni certifikat *EuroPsy* velja za smiselnega v različnih nacionalnih okvirih, upamo, da bo upoštevan pri prihodnjih spremembah pravil za podeljevanje licenc.

Cilj specialističnega certifikata

Cilj prihodnjih specialističnih certifikatov (certifikatov specializirane ekspertize) je opredeliti zahteve za samostojno delovanje v posameznih okoljih na stopnji, ki sledi pridobitvi poklica, in npr. omogoča pridobitev statusa svetovalca ali specialista. Trenutno sta potrjena specialistična certifikata (i) psihoterapije in (ii) psihologije dela in organizacije. Naslednji specialistični certifikati bodo najverjetneje nastajali na osnovi standardov osnovnega certifikata *EuroPsy*. Specialistične kvalifikacije se lahko v nekaterih državah uporabljajo za kot nujne za pričetek dela na nekaterih področjih

---

¹ Navadno na enem področju dejavnosti: to je najpogostejša situacija, saj psihologi navadno delujejo na enem področju psihološke dejavnosti. Vendar Pravila omogočajo do maksimalno dve poklicni področji za psihologe, ki imajo primerno kvalifikacijo in kompetence za izvajanje dejavnosti na dveh področjih.

strokovnega delovanja. To pomeni, da bi lahko v prihodnje razvoj specialističnih kvalifikacij pripeljal do omejitev okvirov, ravni in nalog, za katere se smatra, da so zanje za samostojno delovanje kompetentni psihologi z osnovnim certifikatom *EuroPsy*. To bo seveda odvisno od prakse v posamezni državi.

Vodilna načela

Številna vodilna načela so bila podpora razvoju *EuroPsy* evropskega certifikata iz psihologije, ki se prilagaja evropskemu standardu. Cilji teh načel so:

1. spodbujati razpoložljivost ustreznih psiholoških storitev po Evropi. Vsi državljani in ustanove morajo imeti možnost dostopa do psiholoških storitev usposobljenih in kvalificiranih strokovnjakov, sistem pa mora prispevati k doseganju tega cilja;
2. zaščititi potrošnike in državljane v Evropi z zagotavljanjem kakovosti in zaščititi ljudi pred nekvalificiranimi ponudniki storitev;
3. spodbujati mobilnost psihologov, tako da se jim omogoči opravljanje dejavnosti kjerkoli v Evropi, če imajo ustrezne kvalifikacije;
4. zagotoviti, da se *EuroPsy* podeljuje na podlagi: (a) dokazano opravljenega akademskega kurikula za psihologijo v ustreznem obsegu; (b) dokazane kompetence opravljanja strokovnih vlog med supervizirano prakso; (c) podpiranja evropskih (in nacionalnih) etičnih standardov za psihologe.
5. zagotoviti, da je sistem *EuroPsy* pravičen in da se izogiba dajanju prednosti ali zapostavljanju psihologov na podlagi nacionalnih ali drugih razlik v izobraževalnem ali strokovnem ozadju ter da upošteva visoko raven storitev kot temeljno načelo. To pomeni, da *EuroPsy* ne bo postavljala posebnih zahtev glede strukture ali oblike akademske izobrazbe ali narave in organizacije študijske prakse za strokovno dejavnost;
6. zagotoviti usposobljenost za opravljanje psihološke dejavnosti na začetni stopnji poklica in kasneje;
7. podpreti zavzemanje za dejavno ohranjanje usposobljenosti. Zaradi tega se *EuroPsy* podeljuje za omejeno časovno obdobje in se podaljšuje prav tako za omejeno časovno obdobje na podlagi dokazil o stalni strokovni dejavnosti in strokovnem razvoju.
8. upoštevati obstoječe predpise posameznih držav za psihologe.

2. Pravilnik o *EuroPsy*, evropskem certifikatu iz psihologije *EuroPsy*

Namen evropskega certifikata iz psihologije *EuroPsy* (v nadaljnjem besedilu *EuroPsy*) je določiti standard za akademsko izobraževanje in strokovno usposabljanje, ki kliente storitev, delodajalce in kolege informira, da je psiholog pridobil potrebne kompetence za opravljanje psiholoških storitev.

Cilj *EuroPsy* je določiti enoten standard kompetenc v vseh državah, kjer se izdaja. Spodbuja prosti pretok psihologov po državah Evropske unije in drugih državah, ki so standard sprejele, ter podpira mehanizme izvajanja tega.

EuroPsy se lahko podeli posameznim psihologom, ki izpolnjujejo pogoje, določene v tem FEPA Pravilniku o *EuroPsy*.

Oseba z dodeljenim *EuroPsy* se imenuje "registrirani psiholog z *EuroPsy*".

Razdelek A. *EuroPsy*, evropski certifikat iz psihologije

Člen 1 *EuroPsy*² vključuje sklop standardov za izobraževanje in usposabljanje poklicnih psihologov, opisanih v dodatkih II in III.

Člen 2 Posamezni psihologi so upravičeni do navedbe v evropskem registru psihologov z *EuroPsy* (v nadaljnjem besedilu "register") in do pridobitve *EuroPsy*, če:

- a) so uspešno zaključili nacionalno akreditiran akademski kurikulum za psihologijo na univerzi ali enakovredni ustanovi, ki po zakonu ali običaju omogoča pridobitev nacionalnega naziva ali kvalifikacije "psihologa", če je dolžina kurikula enakovredna vsaj petim letom rednega študija (300 točk ECTS) in ustreza okvirom, opisanim v dodatku II,

---

²Evropski certifikat iz psihologije se od tu naprej nanaša na osnoven evropski certifikat iz psihologije (*EuroPsy*), kot je to opisano v Uvodu.

- b) lahko dokažejo, da so opravili supervizirano prakso kot psiholog pripravnik na usposabljanju, ki je trajalo vsaj eno leto s polnim delovnim časom (ali enakovredno), in da so supervizorji njihovo delo ocenili kot zadovoljivo (glej dodatek I in dodatek IV), in
- c) so predložili pisno zavezo nacionalnemu odboru za podeljevanje, da soglašajo z načeli poklicnega ravnanja, določenimi v meta kodeksu poklicne etike EFPA, in da bodo opravljali poklicne dejavnosti v skladu z etičnim kodeksom nacionalnega združenja psihologov v državi, kjer opravljajo dejavnost.

Člen 3 Po pozitivni oceni dokazil iz člena 2 se posameznik lahko doda v register in prejme *EuroPsy certifikat*.

Člen 4 *EuroPsy* velja 7 let, razen če pride do sprememb.

Člen 5 Za namen ponovne potrditve se lahko *EuroPsy* ponovno izda vsem psihologom, ki dokažejo, da izpolnjujejo naslednje zahteve:

- a) lahko dokažejo, da so vzdrževali strokovno usposobljenost v obliki določenega števila ur izvajanja dejavnosti kot psiholog ter stalnega izobraževanja in strokovnega razvoja, kot je navedeno v dodatku VI;
- b) so predložili pisno zavezo nacionalnemu odboru za podeljevanje, da soglašajo z načeli poklicnega ravnanja, določenimi v meta kodeksu poklicne etike EFPA, in da bodo opravljali poklicne dejavnosti v skladu z etičnim kodeksom nacionalnega združenja psihologov v državi, kjer opravljajo dejavnost.

Člen 6 *EuroPsy* bo glede pomena in videza podoben vzorcu, prikazanemu v tem dokumentu (dodatek IV).

Člen 7 Podatki za registracijo *EuroPsy* bodo vsebovali: informacije o univerzitetni izobrazbi, supervizirani praksi vključno s strokovnimi kompetencami, vlogami in področji, v okviru katerih so si registrirani psihologi z *EuroPsy* pridobivali kvalifikacije, ter podatke o delovnih izkušnjah.

- Člen 8 Informacije, ki bodo vključene v Evropski register, so: ime in domači ali službeni naslov registriranega psihologa, univerzitetna izobrazba, država opravljanja dejavnosti, strokovno področje in kraj ter datum avtorizacije Nacionalnega odbora za podeljevanje.
- Člen 9 Registrirani psiholog z *EuroPsy* velja za usposobljenega, da opravlja dejavnost kot psiholog v okviru enega ali dveh poklicnih področij, navedenih v podatkih za registracijo, če ne obstajajo omejitve v nacionalnih predpisih v posamezni državi. To velja v vseh državah članicah EFPA, ki so sprejele *EuroPsy* in ta Pravilnik.
- Člen 10 Registrirani psiholog z *EuroPsy* velja za usposobljenega za nesamostojno dejavnost (glej dodatek 1) kot psiholog na katerem koli strokovnem področju v vseh državah članicah EFPA, ki so sprejele *EuroPsy* in ta Pravilnik.
- Člen 11 Podatki o psihologu bodo:
- a) odstranjeni iz registra v naslednjih primerih: (i) po datumu izteka veljavnosti *EuroPsy* (člen 4); (ii) na zahtevo imetnika; (iii) če je sodišče ali nacionalni odbor za poklicno etiko osebi izrekel kazen ali ukrep, ki ji prepoveduje opravljanje dejavnosti psihologa, kot je izbris iz nacionalnega registra ali izguba nacionalne licence;
  - b) podatek o psihologu v registru bo označen kot "suspendiran", če sodišče ali nacionalni odbor prekine pravico osebe, da opravlja dejavnosti psihologa. Oznaka »suspendiran« bo odstranjena, ko se konča trajanje ukrepa suspendiranja.

Razdelek B. Odbori za podeljevanje

- Člen 12 Evropski odbor za podeljevanje je odgovoren za podeljevanje *EuroPsy* in vpis posameznikov v register v skladu s tem Pravilnikom. Ta odbor prenese pristojnost za podeljevanje *EuroPsy* v skladu s tem Pravilnikom na nacionalni odbor za podeljevanje v državah članicah EFPA, ki so sprejele *EuroPsy* in ta Pravilnik.

- Člen 13
- a) Evropski odbor za podeljevanje sestavljajo predsednik in do dvanajst drugih članov. Vsak od članov prihaja iz druge države znotraj EFPA, zastopajo pa glavna strokovna področja psihologije in zagotavljajo ravnotežje med tistimi, ki opravljajo praktično dejavnost, in tistimi, ki delajo na univerzah in so vključeni v izobraževanje psihologov.
  - b) Kandidate predlagajo članice EFPE. Imenuje jih Izvršni svet EFPE za največ štiri leta, njihov mandat se lahko enkrat obnovi.
  - c) Obdobja imenovanja so določena tako, da so vsaki dve leti lahko imenovani trije novi člani.

- Člen 14
- Evropski odbor za podeljevanje je odgovoren za nadzor *EuroPsy* in njenega Pravilnika ter za zagotavljanje, da registracija in podeljevanje *EuroPsy* potekata v skladu s temi pravili.

Med njegove naloge spadajo naslednje zadeve:

- a) sprejemati in evalvirati prijave pridruženih članic za vzpostavitev Specialističnih nacionalnih odborov za podeljevanje.
- b) prenos pristojnosti za podeljevanje *EuroPsy* nacionalnim odborom za podeljevanje
- c) usmerjanje nacionalnih odborov za podeljevanje;
- d) zagotavljanje, da nacionalni organi razlagajo evropske standarde na podoben način, in usklajevanje dela nacionalnih odborov za podeljevanje;
- e) nadzorovanje, da nacionalni odbori za podeljevanje ustrezno implementirajo ta EFPA Pravilnik;
- f) ukrepanje in začasna odstavitev nacionalnega odbora za podeljevanje, če obstaja dokaz o slabem upravljanju ali napačni uporabi tega Pravilnika;
- g) obravnavanje pritožb zoper odločitve nacionalnih odborov za podeljevanje;
- h) vsaki dve leti priprava poročila za Izvršni svet in Generalno skupščino EFPA;
- i) vzdrževanje stikov in organizacija letnega srečanja predsednikov

Nacionalnih odborov za podeljevanje;

- j) sodelovanje z nacionalnimi združenji z namenom odprave vzrokov za začasno odstavitev nacionalnega odbora za podeljevanje;
- k) nadzorovanje vzdrževanja evropskega registra;
- l) deluje kot posvetovalno telo Evropske komisije glede prepoznave kvalifikacij psihologov v Evropi.

- Člen 15
- a) Podeljevanje *EuroPsy* bo v posamezni državi izvajal nacionalni odbor za podeljevanje, ki ga imenuje nacionalno združenje članice EFPA. Nacionalni odbor za podeljevanje dobi od Evropskega odbora pristojnost za podeljevanje *EuroPsy*. V državah z več (drugimi) združenji psihologov je članica EFPA pri vzpostavljanju nacionalnega odbora dolžna poiskati sodelovanje med vsemi združenji.
  - b) Podeljevanje specialističnega certifikata *EuroPsy* bo izvajal specialistični nacionalni odbor za podeljevanje, ki ga imenuje nacionalno združenje članice EFPA. Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje dobi od Specialističnega evropskega odbora pristojnost za podeljevanje *EuroPsy*.

- Člen 16
- a) Nacionalni odbor za podeljevanje sestavljajo predsednik in štiri do osem drugih članov. Člani nacionalnega odbora za podeljevanje zastopajo glavna strokovna področja psihologije v posamezni državi. Prav tako sestava nacionalnega odbora zagotavlja ravnotežje med tistimi, ki opravljajo praktično dejavnost, in tistimi, ki delajo na univerzah in so vključeni v izobraževanje psihologov.
  - b) Nacionalni odbor za podeljevanje naj bi predstavljal najširšo skupnost psihologov v posamezni državi.
  - c) Člane Nacionalnega odbora za podeljevanje imenuje nacionalno združenje psihologov (dodatek I) za največ štiri leta, njihov mandat se lahko dvakrat obnovi.
  - d) Obdobja imenovanja so postavljena tako, da se lahko vsaka štiri leta imenuje dva nova člana.
  - e) Za ohranitev prenesenih pooblastil za podeljevanje certifikata *EuroPsy* (glej člen 15) zahtevajo spremembe v sestavi Nacionalnega odbora za

podeljevanje pisno soglasje Evropskega odbora za podeljevanje.

- Člen 17 Nacionalni odbor za podeljevanje je odgovoren za naslednje zadeve:
- a) predložitev vseh nacionalnih pravil v odobritev Evropskemu odboru za podeljevanje;
  - b) določanje načina, na katerega mora prosilec predložiti dokazila o strokovnih kompetencah;
  - c) priprava in objava seznama trenutno odobrenih kurikulumov za akademsko izobraževanje iz psihologije, vključno s stopnjo izobrazbe;
  - d) svetovanje visokošolskim ustanovam glede pogojev za odobritev;
  - e) dajanje smernic za ocenjevanje kompetenc supervizorjem;
  - f) priprava obrazca o poklicni etiki, ki ga morajo podpisati prosilci;
  - g) določanje pristojbine za administrativne stroške, ki jo morajo plačati prosilci;
  - h) imenovanje kontaktne osebe, ki bo pooblaščenca za dostop do registra;
  - i) odločanje o vsaki posamezni vlogi za *EuroPsy* in obveščanje prosilcev o razlogih za zavrnitev vloge ali podeljevanje diplom prosilcem;
  - j) vpis posameznega psihologa v register in izdaja certifikata *EuroPsy* temu posamezniku
  - k) vodenje evidence psihologov, ki jim je podeljen *EuroPsy*;
  - l) arhivira vloge za pridobitev *EuroPsy* v obdobju 15 let;
  - m) priprava letnega poročila o dejavnostih za evropski odbor za podeljevanje;
  - n) nudi ustrezne informacije in sodeluje pri rednih srečanjih predsednikov nacionalnih odborov za podeljevanje;
  - o) deluje kot posvetovalno telo za kompetentne avtoritete za prepoznavo kvalifikacij psihologov v državi.

- Člen 18 Evropski odbor za podeljevanje prekliča preneseno pristojnost nacionalnega odbora za podeljevanje, ki po njegovem mnenju ne deluje v skladu s tem Pravilnikom, dokler se ne odpravi neizpolnjevanje teh pravil. Nacionalni odbor za podeljevanje v času, ko je preklicana njegova prenesena pristojnost, ne more izdajati certifikatov *EuroPsy*.

Odbori za podeljevanje specialističnih certifikatov

- Člen 19
- a) Specialistični evropski odbor za podeljevanje sestavljajo predsednik(-ca) in do osem drugih članov. Vsi člani odbora naj bi bili iz različnih držav znotraj EFPE.
  - b) Specialistični evropski odbor za podeljevanje naj bi predstavljal glavni razpon dejavnosti na določenem področju, vsaj en član pa naj bi prihajal z univerze.
  - c) En od članov odbora naj bi bil vezni člen z Evropskim odborom za podeljevanje in naj bi sodeloval v njem.
  - d) Kandidate nominirajo združenja, ki so članice EFPE. Članom mandat podeli Izvršni odbor EFPE za največ štiri leta, z možnostjo enkratne obnovitve.
  - e) Pogoji imenovanja so postavljeni tako, da sta lahko vsaki dve leti imenovana nova člana.

- Člen 20
- Specialistični evropski odbor za podeljevanje je odgovoren za pregled nad specialističnim certifikatom *EuroPsy* na določenem področju. Zagotavlja, da registriranje in podeljevanje specialističnega certifikata *EuroPsy* poteka v skladu s Pravilnikom.

Njegove naloge zajemajo:

- a) sprejemanje in evalvacijo vlog združenj članic EFPE za vzpostavitev nacionalnih specialističnih odborov za podeljevanje,
- b) prenaša pooblastila za podeljevanje specialističnega certifikata *EuroPsy* nacionalnim specialističnim odborom za podeljevanje,
- c) usmerja nacionalne specialistične odbore za podeljevanje in ostale,
- d) razvija pravilnike za poti usposabljanja in ustrezne standarde na področju,
- e) ukvarjanje s pritožbami glede odločitev nacionalnih specialističnih odborov za podeljevanje,
- f) za Izvršni odbor in Generalno skupščino EFPE izdela letno poročilo o svojem delovanju,
- g) enkrat letno se sreča s predsedniki nacionalnih specialističnih odborov

za podeljevanje in z evropskim odborom za podeljevanje z namenom moderiranja postopkov in izmenjave dobre prakse.

- Člen 21
- a) Nacionalni specialistični odbor za podeljevanje sestavljajo predsednik(-ca) in štirje do šest drugih članov.
  - b) Med nacionalnim specialističnim odborom in nacionalnim odborom za podeljevanje certifikata *EuroPsy* naj bi prek prekrivanja članstva obstajala strukturna povezava.
  - c) Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje naj bi predstavljal čim širšo skupnost psihologov v državi, ki se ukvarjajo z določenim področjem dejavnosti, in lahko vključuje člane, ki niso včlanjeni v nacionalno združenje, ki je članica EFPE.
  - d) Določi jih nacionalno združenje psihologov, ki je članica EFPE, za obdobje do štirih let, z možnostjo enkratne obnovitve mandata.
  - e) Za ohranitev prenesenih pooblastil za podeljevanje specialističnega certifikata *EuroPsy* (glej člen 15) zahtevajo spremembe v sestavi Nacionalnega odbora za podeljevanje pisno soglasje Specialističnega evropskega odbora za podeljevanje.

- Člen 22
- Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje ima naslednje odgovornosti:
- a) odda vse postopke v odobritev specialističnemu evropskemu odboru;
  - b) določi način, na katerega bodo prosilci oddali dokaze kvalificiranosti in strokovnih kompetenc;
  - c) določi, kolikšen znesek morajo prosilci plačati za poravnavo administrativnih stroškov;
  - d) odloči o vsaki posamezni vlogi za pridobitev specialističnega certifikata *EuroPsy*, bodisi tako, da sporoči prosilcu razloge, zaradi katerih mu certifikat ni podeljen, bodisi z izdajo certifikata;
  - e) vnese informacijo o specialistični ekspertizi posameznega psihologa v register in izda specialistični certifikat *EuroPsy* posameznim psihologom;
  - f) hrani seznam psihologov, ki jim je podeljen specialistični *EuroPsy*;
  - g) 15 let arhivira gradiva vsake vloge,

- h) pripravi letno poročilo dejavnosti za specialistični evropski odbor za podeljevanje;
- i) daje relevantno informacijo in sodeluje na letnih srečanjih predsednikov specialističnih nacionalnih odborov za podeljevanje;
- j) imenuje kontaktno osebo, ki ima avtoriziran dostop do registra;
- k) daje informacijo o specialističnem certifikatu *EuroPsy* psihologom in drugim.

Razdelek C. Postopek za pridobitev *EuroPsy*

- Člen 23 Veljavnost registracije EuroPsy ne more biti podaljšana s prošnjo za ponovno podelitev istega certifikata, ampak samo z obnovitvijo certifikata, kot je opisano v členu 5.
- Člen 24 Vloga mora biti narejena na obrazcu, ki je po pomenu in obliki podobna vzorcu, vključenemu v ta dokument (Dodatek IV). Vloga mora vsebovati podatke o: univerzitetni izobrazbi in supervizirani praksi, pri čemer je treba opredeliti strokovne kompetence in področja, na katerih je prosilec (prosilka) opravljal(a) dejavnost pod supervizijo, da bi se usposobil(a) za samostojno prakso. Prosilec (prosilka) mora predložiti odobrena poročila svojih supervizorjev. Prosilec (prosilka) mora podpisati zavezo, da bo opravljal(a) strokovne dejavnosti v skladu z etičnim kodeksom nacionalnega združenja psihologov v državi, kjer opravlja dejavnost.
- Člen 25 Nacionalni odbor za podeljevanje ugotovi, ali prosilec izpolnjuje merila iz člena 2. Preuči strokovne kompetence in strokovna področja, na katerih je prosilec dejavnost opravljal pod supervizijo in/ali samostojno, in se odloči, na katerem strokovnem področju (področjih) je prosilec usposobljen za samostojno prakso.
- Člen 26 Vloga se začne obravnavati, ko prosilec plača ustrezno pristojbino.
- Člen 27 Nacionalni odbor za podeljevanje preuči predložena dokazila in se odloči, ali morda potrebuje več podatkov o prosilcu. Prosilec je v roku 13 tednov

od prejema izvirne vloge in plačane pristojbine obveščen, ali nacionalni odbor za podeljevanje od njega morda zahteva več podatkov.

- Člen 28 Kadar se zahtevajo dodatni podatki, je prosilec obveščen o odločitvi nacionalnega odbora za podeljevanje v roku 13 tednov od prejema teh dodatnih podatkov.
- Člen 29 Kadar dodatni podatki niso zahtevani, je prosilec v roku 13 tednov od prejema izvirne vloge in plačane pristojbine obveščen, ali se je nacionalni odbor za podeljevanje odločil, da mu podeli *EuroPsy*, ali ne. Kadar se vloga zavrne, prosilec dobi podrobno utemeljitev odločitve.
- Člen 30 *EuroPsy* je prosilcu podeljen na dan, ko se ga vpiše v evropski register.
- Člen 31 Za obnovo certifikata *EuroPsy* ob njegovem izteku (člen 4) ali ob koncu prehodnega obdobja (člen 38) mora prosilec vložiti prijavo, ki vsebuje dokazila o trenutni usposobljenosti, nacionalnemu odboru za podeljevanje v državi, kjer deluje oz. namerava delovati.
- Člen 32 Vloga za obnovo mora vsebovati dokazila o vzdrževanju strokovnih kompetenc v obliki izvajanja določenega števila ur psihološke dejavnosti ter stalnega izobraževanja in strokovnega razvoja, kot jih določi Nacionalni odbor za podeljevanje v državi, kjer psiholog deluje oz. namerava delovati (glej dodatek VI).

Razdelek D. Pritožbeni postopki

- Člen 33 Prosilec, katerega vlogo za *EuroPsy* je nacionalni odbor za podeljevanje zavrnil, lahko pri nacionalnem združenju psihologov v zadevni državi vložijo pritožbo zoper to odločitev, pri čemer predloži razloge za pritožbo.
- Člen 34 To nacionalno združenje psihologov ustanovi neodvisni svetovalni odbor, v katerem so vsaj trije strokovnjaki, ki pritožbo preučijo. Ta odbor odloča o pritožbi in zagotovi pisno razsodbo v roku 60 dni. Ramsodba se sporoči prosilcu in Nacionalnemu odboru za podeljevanje. Neodvisni svetovalni odbor lahko prosi za nasvet Evropski odbor za podeljevanje.
- Člen 35 Kadar je pritožba prosilca zavrjnena, se ta lahko pritoži Evropskemu odboru za podeljevanje (člen 14f). Takšno pritožbo je treba oddati v angleškem jeziku in mora vsebovati razloge za pritožbo.
- Člen 36 Nacionalno združenje v državi, kjer so bile preklicane prenesene pristojnosti Nacionalnega odbora za podeljevanje, se lahko pritoži zoper ta ukrep Izvršnemu svetu EFPE. Izvršni svet EFPE za nasvet zaprosi evropski svetovalni odbor, ki se ustanovi za to priložnost, skliče pa ga predsednik EFPE ali njegov namestnik.

Razdelek E. Razno

- Člen 37 Generalna skupščina EFPA določi Pravilnik EFPE in dodatke za *EuroPsy* in jih lahko spreminja z dvotretjinsko podporo prisotnih. Pravilnik stopi v veljavo z dnem, ki ga določi Generalna skupščina EFPA ob sprejemu oz. spremembah Pravilnika.
- Člen 38 a) Prehodne določbe so v uporabi tri leta po tem, ko je priznan Nacionalni odbor za podeljevanje v določeni državi.
- b) Prehodne določbe za vsak specialistični certifikat *EuroPsy* so v uporabi tri leta po tem, ko je priznan Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje v določeni državi.

- c) Prehodne določbe za osnovni certifikat so v uporabi dodatni dve leti po datumu priznanja Specialističnega nacionalnega odbora za podeljevanje v določeni državi. Te določbe se nanašajo izključno na prosilce za specialistični certifikat *EuroPsy*, ki ga izdaja Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje.
- d) Prosilci, ki jim je nacionalni organ za podeljevanje licenc, ki ga je odobril Evropski odbor za podeljevanje, pred datumom, omenjenim v členu 38 a) podelil licenco za opravljanje samostojne psihološke dejavnosti, lahko nadomestijo podatke o supervizirani praksi s podatki o preteklem delu, ki so ga opravljali kot psihologi, kvalificirani za samostojno opravljanje psihološke dejavnosti. V teh primerih sta za podelitev *EuroPsy* potrebna dokazilo, da so v zadnjih desetih letih opravljali samostojno psihološko dejavnost vsaj tri leta ali enakovredno obdobje, in dokazilo o trenutnih kompetencah in stalnem strokovnem razvoju (glej dodatek V in VI). V takem primeru ima prosilec za *EuroPsy* na voljo dve dodatni leti po zaključku prehodnega obdobja (omenjenega pod točkami a, b in c) za to, da izpolni vse zahteve.

Člen 39 Ta Pravilnik se lahko razširi z dodatnimi pravili glede specialističnih certifikatov za posamezno področje psihologije, ki jih lahko prejmejo le nosilci osnovnega certifikata *EuroPsy*. Taka pravila bodo zapisana v aneksih k temu Pravilniku, ki morajo opisati:

- a) minimalno količino nadaljnjega študija, izraženo v urah študija, ali še raje v enotah Evropskega sistema prenašanja kreditnih točk (ECTS) in vsebinah, ki jih mora študij pokrivati;
- b) minimalno količino supervizirane prakse, izraženo v letih, in minimalno količino supervizije, izraženo v urah, pri čemer sta supervizirana praksa in supervizija definirani v prilogi I;
- c) zahteve v zvezi s stalnim strokovnim razvojem, kot so definirane v prilogi IV;
- d) kompetence, ki jih mora prosilec izkazovati ob koncu obdobja supervizirane prakse, za kar je zaželen enak način opis kot v prilogi III;
- e) uporabljeni sistem razvoja kompetenc, najraje proaktivni in splošen, da

- bi zagotovili, da so diplomanti psihologije razvili vse kompetence (strokovne in usposobitvene), zahtevane na specialistični ravni, in vključujoč vse relevantne vidike strokovne prakse, tudi etični;
- f) način predstavitve dokazil nadaljnega študija, prakse, supervizije in kompetenc;
  - g) način evalvacije dokazil nadaljnega študija, prakse, supervizije in kompetenc;
  - h) prehodna določila, uporabna v obdobju, omenjenem v členu 38b, katerih vsebina mora biti analogna tisti za osnovni *EuroPsy*, opisani v členu 38e.

Člen 40   Pravilnik o *EuroPsy* in dodatke koordinacijska skupina za *EuroPsy* (*EuroPsy* Coordination Group – ECG), ki jo sestavlja predsednik EFPE, član izvršnega odbora in predsednik Evropskega odbora za podeljevanje, pregleda vsaj vsakih pet let.

Na podlagi priporočil ECG Izvršni odbor pripravi potrebne spremembe Pravilnika. Spremembe po predstavitvi NAC-om začasno veljajo do naslednje Generalne skupščine. Da lahko veljajo še naprej, jih mora potrditi Generalna skupščina.

3. Register psihologov z *EuroPsy*

- Člen 41 EFPA oblikuje in vzdržuje register *EuroPsy* psihologov in vključuje nacionalne sezname psihologov s certifikatom, kot jih posreduje vsak Nacionalni odbor za podeljevanje.
- Člen 42 Register vključuje imena in podatke vseh *EuroPsy* psihologov in informacije o pridobitvi specialističnih certifikatov.
- Člen 43 Informacije iz podatkov za registracijo *EuroPsy* bodo zabeležene v evropskem registru, ki je na voljo prek interneta kot baza podatkov, ki jo je mogoče pregledovati (www.europsy.eu).
- Člen 44 Vnose v register ob izdaji, ponovni izdaji, preklicu ali izteku *EuroPsy* za posamezno državo se posodobi na pobudo Nacionalnega odbora za podeljevanje. Register bo posodobljen ob dodelitvi specialističnega certifikata po navodilih Nacionalnega odbora za podeljevanje. Podatke v registru lahko spreminja samo EFPA, če to odobri Nacionalni odbor za podeljevanje.

Aneks I. Zahteve za specialistični certifikat iz psihoterapije

Kot je določeno v členu 39 Pravilnika o *EuroPsy*, bo specialistični certifikat *EuroPsy* podeljen samo primerno izkušenim psihologom, ki že imajo osnovni certifikat *EuroPsy* (ali jim je osnovni certifikat *EuroPsy* podeljen sočasno). Specialistični certifikat je zatoj možno prejeti le v državah, kjer sta priznana tako Nacionalni odbor za podeljevanje kot tudi Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje.

Ta aneks opisuje zahteve za specialistični certifikat *EuroPsy* iz psihoterapije, kot določa člen 39 *Pravilnika o EuroPsy*.

Natančne informacije so dostopne v dokumentih »Application Form for Psychologists to Apply for the Specialist Certificate in Psychotherapy« in »Training Standards for Psychologists Specialising in Psychotherapy', S-EAC Psychotherapy 2013.

1. Minimalna količina in vsebina nadaljnega študija

- a. Vsaj 90 ECTS nadaljnega študija, od katerih mora biti 400 ur posvečenih teoriji.
- b. Vsebina variira glede na institucionalni kurikulum in/ali psihologovo učno pot.

2. Minimalna količina supervizirane prakse in supervizije

- a. Vsaj tri leta podiplomske prakse (po izpolnjevanju pogojev za certifikat *EuroPsy*), od tega 500 ur supervizirane prakse.
- b. Vsaj 150 ur supervizije (v povprečju 50 na leto).

3. Zahteve za stalni strokovni razvoj

Te zahteve so v razvoju.

4. Kompetence, ki jih je potrebno izkazovati

Seznam kompetenc je v razvoju. Zahteva se refleksijo šestih načel, tj. psihologi kot psihoterapevti, poizvedovanje in komunikacija, psihoterapevtska praksa in razumevanje, osebni in strokovni razvoj, etična in kompetentna praksa, nadaljnji strokovni razvoj.

5. Razvoj kompetenc

Ni predviden poseben sistem razvoja kompetenc. Razvoj kompetenc je vključen v usposabljanje znotraj enega ali več terapevtskih modelov.

6. Dokazila, ki jih je potrebno predložiti

Prosilci morajo predložiti:

- a. vlogo, ki vključuje osebno izjavo glede šestih načel, omenjenih zgoraj; usposabljanje, učenje in izkušnje v psihoterapiji; ureditev supervizije; in razvoj in objave (opcijsko)
- b. popis (angl. *logbook*) za dokazovanje specializiranosti
- c. obrazce za reference, ki jih izpolnita dva referenta, če je to potrebno
- d. izjavo supervizorja
- e. strukturiran življenjepis.

7. Evalvacija dokazil

- a. Evalvacijo nadaljnjega študija izvede Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje na osnovi potrjenih zapisov v kurikulumu usposabljanja, potrdil mentorjev/supervizorjev in institucije usposabljanja (zaželeno je, da ta sodeluje z akademsko ali raziskovalno institucijo).
- b. Evalvacijo drugih vidikov izvede Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje na osnovi izjave prosilca, obrazcev referentov in supervizorjeve izjave.

8. Prehodne določbe

Prosilci, ki želijo pridobiti specialistični certifikat iz psihoterapije v skladu s členom 38, morajo predložiti pismo priznavanja (angl. *Letter of Recognition*), ki so ga pridobili v pilotnem projektu EFPE, ali izpolnjevati naslednje pogoje:

- biti morajo vpisani v nacionalni register, ki jih dovoljuje opravljanje dejavnosti psihologa in psihoterapevta;
- imeti morajo osnovni certifikat EuroPsy (s področja zdravstvene psihologije) ali morajo imeti izpolnjene pogoje za sočasno vlogo za osnovni in specialistični certifikat; najprej se presoja njihova primernost za pridobitev osnovnega certifikata, in ko je ta priznan, se presoja primernost za pridobitev specialističnega certifikata;
- dokazati morajo delovne izkušnje in stalni strokovni razvoj, tako da zagotovijo

dokazila o kompetencah, ki so jih pridobili v obdobju vsaj šestih let v zadnjih 15 letih samostojnega izvajanja psihološke ali psihoterapevtske dejavnosti.

9. Dodatne zahteve

Vsaj 100 ur osebnega razvoja (osebne terapije).

Aneks II: Zahteve za specialistični certifikat iz psihologije dela in organizacije

Kot je določeno v členu 39 Pravilnika o *EuroPsy*, bo specialistični certifikat *EuroPsy* podeljen samo primerno izkušenim psihologom, ki že imajo osnovni certifikat *EuroPsy* (ali jim je osnovni certifikat *EuroPsy* podeljen sočasno). Specialistični certifikat je zato možno prejeti le v državah, kjer sta priznana tako Nacionalni odbor za podeljevanje kot tudi Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje.

Ta aneks opisuje zahteve za specialistični certifikat *EuroPsy* iz psihologije dela in organizacije, kot določa člen 39 *Pravilnika o EuroPsy*.

Natančne informacije so dostopne v dokumentu »Towards The Specialist Certificate: Revised Proposal And Operational Guidelines«, Provisional S-EAC W&O Psychology, 2013.

1. Minimalna količina in vsebina nadaljnje študije

- a. Vsaj 90 ECTS nadaljnje študije (2400 ur), od katerih jih je 60 (1600 ur) posvečenih predmetom in 30 (800 ur) aplikativnemu raziskovanju ali ocenjevanju ali intervenciji.
- b. Vsebina, ki mora biti pokrita, je zapisana v specialističnem kurikularnem okviru, tj. v modelu ENOP-EAWOP.
- c. V primeru držav ali posameznikov z zgodnjo specializacijo se lahko prizna specialistično usposobljenost, pridobljeno v zadnjih dveh letih prvotne 5- do 6-letne kvalifikacije, vendar do največ 30 ECTS. To pomeni, da je potrebno minimalno 60 ECTS pridobiti po tem, ko so izpolnjene zahteve osnovnega certifikata *EuroPsy* glede študija.

2. Minimalna količina supervizirane prakse in supervizije

- a. Vsaj tri leta podiplomske prakse, od tega 400 ur na leto (skupno 1200 ur) supervizirane prakse, imenovane kot »coach-ana strokovna praksa«.
- b. Vsaj 150 ur supervizije (v povprečju 50 na leto).

3. Zahteve za stalni strokovni razvoj

Vsaj 100 ur (4 ECTS) osebnega strokovnega razvoja v trenutku oddaje vloge, vključene v 90 ECTS nadaljnjega študija (glej 1a).

4. Kompetence, ki jih je potrebno izkazovati

Kompetence, ki jih je potrebno izkazovati, so definirane v Pravilniku o EuroPsy (priloga III) in aplicirane na strokovno delo na specialistični ravni.

5. Razvoj kompetenc

Coach-ana strokovna praksa je osnovana na eksplicitnem sistemu razvoja kompetenc. Ta sistem pristopa k razvoju kompetenc proaktivno. Zagotavlja, da magistri psihologije pridobijo vse kompetence (strokovne in usposobitvene), ki jih zahteva specialistična stopnja, in vsebujejo vse relevantne vidike stroke, vključno z etiko.

6. Dokazila, ki jih je potrebno predložiti

Prosilci morajo:

- a. predložiti vlogo, ki vključuje opise nadaljnjega študija, supervizirane prakse in aktivnosti stalnega strokovnega razvoja,
- b. predložiti strukturiran življenjepis,
- c. predložiti popis (angl. *logbook*) oz. portfolio z dokazili kompetenc na področju specializiranosti
- d. sodelovati v intervjuju za ocenjevanje kompetenc, da bi poglobil ali pojasnil podrobnosti iz življenjepisa, če je to potrebno

7. Evalvacija dokazil

- a. Evalvacijo delov študija izvede Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje na enak način kot pri *EuroPsy*, tj. na osnovi njihove vsebine in akreditiranosti institucije, ki te dele izvaja (zaželeno je, da so to akademske institucije).
- b. Evalvacijo kompetenc izvede Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje na osnovi portfolia in intervjuja za ocenjevanje kompetenc.

8. Prehodne določbe

Prosilci, ki želijo pridobiti specialistični certifikat iz psihologije dela in organizacije v skladu s členom 38, morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- biti morajo vpisani v nacionalni register, ki jih dovoljuje opravljanje dejavnosti psihologa;
- imeti morajo osnovni certifikat EuroPsy (s področja psihologije dela in organizacije) ali morajo imeti izpolnjene pogoje za sočasno vlogo za osnovni in specialistični certifikat; najprej se presoja njihova primernost za pridobitev osnovnega certifikata, in ko je ta priznan, se presoja primernost za pridobitev specialističnega certifikata;
- dokazati morajo delovne izkušnje in aktivnosti stalnega strokovnega razvoja, tako da zagotovijo dokazila o kompetencah, ki so jih pridobili v obdobju vsaj petih let polnega delovnega časa v zadnjih 10 letih samostojnega izvajanja dejavnosti na področju psihologije dela in organizacije. Dokazila morajo biti ocenjena v strukturiranem življenjepis in, če tako zahteva Specialistični nacionalni odbor za podeljevanje, v intervjuju za ocenjevanje kompetenc.

Dodatek I. Opredelitve pojmov

V tem Pravilniku se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

Evropski certifikat iz psihologije, v nadaljevanju *EuroPsy*, je sklop standardov za izobraževanje in usposabljanje psihologov, ki določa kakovostno raven in standard, o katerih so se dogovorila združenja, včlanjena v EFPA.

Registrirani/a EuroPsy psiholog/inja je imetnik/ca *EuroPsy*.

Psiholog je oseba, ki je uspešno zaključila akademski kurikulum iz psihologije na univerzi ali enakovredni ustanovi in izpolnila druge pogoje, ki po zakonu ali običaju pripeljejo do nacionalnega naziva ali kvalifikacije "psihologa", če je dolžina kurikula enakovredna vsaj petim letom rednega študija (300 točk ECTS) in je v skladu z zahtevami iz dodatka II.

Podatki za registracijo evropskega certifikata iz psihologije, v nadaljevanju podatki za registracijo, so dodatek k *EuroPsy*, v katerem so navedena dokazila o poklicnem izobraževanju in strokovnem področju imetnika certifikata *EuroPsy*, kot jih ta izkazuje ob podelitvi certifikata in so navedena v 7. členu.

Evropski register psihologov, v nadaljevanju register, je register, v katerem so vpisani vsi registrirani psihologi z *EuroPsy* in vsebuje podatke, opredeljene v 8. členu.

Poklicne funkcije (primerjaj s skupinami kompetenc) se nanašajo na šest kategorij strokovnih dejavnosti, ki so sestavni del psiholoških storitev na določenem strokovnem področju, kot je navedeno v dodatku III, in sicer opredelitev ciljev, ocenjevanje, razvoj, intervencija, evalvacija in komunikacija.

Strokovno področje se nanaša na določeno kategorijo delovnih okolij, v katerih se opravljajo psihološke storitve v zvezi z določeno kategorijo klientov. Strokovna področja je treba razumeti v širšem smislu in pri tem certifikatu so opredeljena na naslednji način: (i) klinična psihologija in zdravstvena psihologija, (ii) psihologija

izobraževanja, (iii) psihologija dela in organizacije, (iv) drugo. Vsako od področij vključuje mnogo dejavnosti. Četrta kategorija (drugo) se nanaša na vsa področja, ki ne spadajo med tri navedena področja, in morajo biti opredeljena v certifikatu *EuroPsy* (npr. forenzična psihologija, prometna psihologija, psihološko svetovanje, psiho-socialne intervencije). To so tista področja, ki so v praksi široko zastopana, so v državi prepoznana in imajo priznano izobraževanje in pripravo na osnovni stopnji. Področja mora potrditi Evropski odbor za podeljevanje.

Strokovno znanje se nanaša na spoznanja, ki so zbrana v znanstveni literaturi psihološke vede in ki jih deli skupnost raziskovalcev in učiteljev psihologije.

Strokovne kompetence se nanašajo na sposobnost ustreznega izpolnjevanja poklicne vloge, kot je opredeljeno v dodatku III.

Samostojna psihološka dejavnost se nanaša na izpolnjevanje poklicnih vlog v zvezi s klienti, pri katerem ni potrebna neposredna supervizija drugih psihologov.

Nesamostojna psihološka dejavnost se nanaša na izpolnjevanje poklicnih vlog v zvezi s klienti, za katero je odgovoren in jo vodi drug psiholog, usposobljen za samostojno opravljanje psihološke dejavnosti na določenem strokovnem področju (9. člen).

Supervizirana praksa se nanaša na izpolnjevanje strokovnih vlog v zvezi s klienti, ki ga opravlja psiholog pripravnik pod neposredno supervizijo kvalificiranega psihologa, kot je določeno v dodatku V, bodisi kot del univerzitetnega kurikula bodisi zunaj univerze.

Psiholog pripravnik je oseba, ki je v procesu opravljanja supervizirane prakse, za katero je odgovoren kvalificirani supervizor, kot je navedeno v dodatku V.

Supervizor je kvalificiran psiholog, ki je v zadnjih treh letih vsaj dve leti s polnim delovnim časom ali temu enakovredno samostojno opravljal delo psihologa (njegovo usposobljenost je priznal nacionalni organ za akreditacijo) na določenem strokovnem področju in je odgovoren za pridobitev in oceno strokovnih kompetenc psihologa

pripravnika na tem strokovnem področju.

Nacionalno združenje psihologov v posamezni državi je tisto združenje ali zveza združenj, ki je član Evropske zveze združenj psihologov (EFPA). Potrebno si je prizadevati in zagotoviti, da Nacionalni odbor za podeljevanje predstavlja najširšo skupnost psihologov v državi.

Država stalnega prebivališča je tista država, v kateri je psiholog ali registrirani psiholog s certifikatom *EuroPsy* prijavljen kot oseba s prebivališčem.

Država opravljanja dejavnosti je tista država, v kateri psiholog ali registrirani psiholog s certifikatom *EuroPsy* opravlja ali namerava opravljati dejavnost.

Dodatek II. Okvir in minimalni standardi za izobraževanje in usposabljanje psihologov

V tem dodatku so navedene izobraževalne zahteve za pridobitev certifikata *EuroPsy*, v veliki meri pa temelji na poročilu *EuroPsyT – Okvir za izobraževanje in usposabljanje psihologov v Evropi*, za katerega se je dogovoril občni zbor EFPE leta 2001. Do certifikata *EuroPsy* in vpisa v register so upravičeni samo posamezniki, ki lahko dokažejo, da so se izobraževali v skladu s kurikulumom, ki izpolnjuje zahteve *EuroPsy*, in so opravili enoletno ali enakovredno supervizirano prakso ter so v skupnem seštevku opravili 6 let izobraževanja (360 točk ECTS).

Kot osnovni okvir *EuroPsy* so zahteve oblikovane glede na kurikularni model, ki razlikuje med tremi stopnjami:

1. stopnja   diploma ali enakovredno
2. stopnja   magisterij ali enakovredno
3. stopnja   supervizirana praksa

Pričakuje se, da sta 1. in 2. stopnja del akademskega kurikula iz psihologije, 3. stopnja pa je lahko vključena v univerzitetni kurikulum, vendar to ni nujno. Poleg tega se pričakuje, da bodo univerze sprejele vrsto ukrepov za izpolnjevanje teh zahtev in da zgradba ločenih ali zaporednih stopenj ni bistvenega pomena. Npr., več univerz v različnih državah je razvilo pristope problemskega učenja v izobraževanju in usposabljanju psihologov, pri katerih so že od začetka programa organizirani integrirani sklopi ciklov teorija-metoda-uporaba. Kurikularni model predvideva, da si študenti, ki diplomirajo iz takšnih programov, pridobijo enakovredno znanje, spretnosti in kompetence, inovativni pristopi na področju strokovnega usposabljanja pa so dobrodošli. Sedanji predlog je neopredeljen, kar zadeva organizacijo in zaporedje učnega programa.

Poleg tega lahko te zahteve izpolnijo tako nacionalni izobraževalni sistemi z nediferenciranimi kurikuli kot sistemi z diferenciranimi kurikuli, če sta teorija in praksa v kurikulumu integrirani (npr. integrirano strokovno izobraževanje, problemsko učenje) ali pa ločeni. Treba je opozoriti, da magisterij ali enakovredna izobrazba,

pridobljena po petih letih študija (300 točk ECTS), zagotavlja *osnovno* usposobljenost, ki je potrebna za začetek psihološke dejavnosti, slediti pa ji mora supervizirana praksa, preden lahko posameznika štejemo kot usposobljenega za opravljanje samostojne psihološke dejavnosti. Za specializirano strokovno prakso na katerem koli področju psihologije bo na splošno potrebno usposabljanje po pridobljeni kvalifikaciji na področjih, kot so zdravstvena psihologija, klinična psihologija, psihologija dela, organizacijska in kadrovska psihologija, psihologija dela in zdravja pri delu, psihologija izobraževanja in otroška psihologija, za katera se lahko podelijo specialistični nazivi.

V tem dodatku so opisane vsebine, ki jih morata zajeti prvi dve stopnji, in minimalne zahteve za poklicno izobraževanje psihologov. Tretja stopnja je nadalje opisana v dodatku V tega dokumenta.

Opis kurikularne vsebine

Prva stopnja

Za prvo stopnjo je značilno, da je posvečena orientaciji študentov na različnih področjih psihologije, lahko pa je odprta tudi za druge sorodne vede. Nudi osnovno izobrazbo na vseh področjih psihologije ter na področju glavnih teorij in tehnik v psihologiji. Zagotavlja osnovni uvod v psihološke veščine ter podlago za psihološko raziskovanje. Ne vodi do poklicnih kvalifikacij v psihologiji in ne zagotavlja potrebne kompetentnosti za samostojno opravljanje psihološke dejavnosti. Čeprav je prva stopnja lahko zajeta v triletnem programu, kot je prvostopenjska diploma, lahko prva stopnja traja tudi dalj časa in vključuje znanje, veščine in razumevanje, potrebno za poklicno psihološko dejavnost. Kurikulum za prvo stopnjo v veliki meri temelji na okviru, dogovorjenem leta 2001 v *EuroPsyT – Okviru za izobraževanje in usposabljanje psihologov v Evropi*. Potek tega predhodnega projekta je pokazal splošno soglasje v evropskih državah glede obsega in vsebin osnovne izobrazbe v psihologiji. Ta splošni okvir je predstavljen v preglednici 1 spodaj in temelji na psihološkem znanju in razumevanju v odnosu do posameznikov, skupin in družbe/sistemov. Razlikuje med znanjem in veščinami psihologije kot razlagalne znanosti s ciljem razumevanja vedenja ljudi in kot tehnološke znanosti s ciljem

interveniranja, ki omogoča učinkovite spremembe vedenja ljudi. Oba tipa znanosti imata tako temeljne kot aplikativne vidike (generične teorije vs. aplikacije v diagnosticiranju in interveniranju).

Tabela 1. Prva stopnja

Vsebina / cilji	Posamezniki	Skupine	Sistemi / družba
Orientacija <i>Znanje</i>		Metode v psihologiji Zgodovina psihologije Pregled področij in specializiranosti psihologije	
Eksplanatorne teorije <i>Znanje</i>		Obča psihologija Nevropsihologija Psihobiologija Kognitivna psihologija Diferencialna psihologija Socialna psihologija Razvojna psihologija Psihologija osebnosti Psihologija dela in organizacije Klinična psihologija in zdravstvena psihologija Psihologija izobraževanja Psihopatologija	
Tehnološke teorije <i>Znanje</i>		Teorija podatkov in testna teorija Teorija vprašalnikov Teorija evalvacije	
Eksplanatorne teorije <i>Veščine</i>		Urjenje veščin ocenjevanja Urjenje veščin intervjuvanja	
Tehnološke teorije <i>Veščine</i>		Urjenje v sestavljanju testov in vprašalnikov Urjenje v intervencijah, usmerjenih na skupine	
Metodologija <i>Znanje</i>		Uvod v metodologijo, npr. eksperimentalna metoda Kvalitativne in kvantitativne metode	
Metodologija <i>Veščine</i>		Eksperimentalna praksa Metodološka in statistična praksa Urjenje v pridobivanju podatkov, kvalitativni analizi	

Etika <i>Znanje in spretnosti</i>	Etični kodeks in poklicna etika
Akademске veščine <i>Veščine</i>	Zbiranje podatkov, knjižnične in bibliografske veščine Branje / pisanje člankov Etika v raziskovanju
Nepsihološke teorije <i>Znanje</i>	Epistemologija Filozofija Sociologija Antropologija

Druga stopnja

Program druge stopnje študente pripravi za samostojno strokovno psihološko dejavnost. Ta del kurikula je lahko nediferenciran in je priprava za nadaljnje doktorsko usposabljanje ali za zaposlitev na mestu psihologa splošne prakse, lahko pa je diferenciran in je priprava na prakso na določenem strokovnem področju psihologije, kot so (i) klinična psihologija ali zdravstvena psihologija, (ii) psihologija izobraževanja ali šolska psihologija, (iii) psihologija dela in organizacije ali (iv) druga področja. V prvem primeru si študent pridobi dodatno znanje o temah, ki so bile obravnavane že na prvi stopnji, kot so teorija zgradbe kognicije, specifične teorije čustev, poglobljene teorije osebnosti. To pomeni pripravo za prihodnjo raziskovalno kariero (prek doktorata) ali bolj splošno poklicno psihološko pripravo. V drugem primeru si študent pridobi specialistično znanje o, na primer, teorijah in tehnikah kliničnega ocenjevanja, teorijah intervencij v izobraževanju, kot so npr. *vedenjske modifikacije*, teorijah delovne učinkovitosti, teorijah vodenja ali statističnih modelih izbire kadrov. Ker vse znanje in vse veščine temeljijo na psihološki disciplini, sta v okviru druge stopnje sprejemljivi obe vrsti kurikulov. Študent mora v okviru druge stopnje osvojiti raziskovalne veščine, ne glede na to, ali bo nadaljeval študij na tretji stopnji ali pa bo po končanem študiju opravljal psihološko dejavnost. Obstaja široko soglasje, da morajo biti poklicni psihologi večji v raziskovanju, da lahko bodisi evalvirajo svoje lastno delo in intervencije bodisi da lahko vzdržujejo svojo usposobljenost v zvezi z raziskovalno in drugo strokovno literaturo.

V preglednici 2 spodaj, v kateri je opisan okvir za drugo stopnjo, je predstavljena

struktura, ki temelji na kompetencah na področju "posameznikov", "skupin" in "družbe". Pri tem se upošteva, da lahko psihologi delajo na ravni posameznika, skupine ali družbe in da mora zato njihovo izobraževanje vključevati delo na vseh treh ravneh.

Tabela 2. Druga stopnja

Vsebina / cilji	Posamezniki	Skupine	Sistemi / družba
Orientacija <i>Znanje</i>	Orientacija v strokovnih področjih in možnostih za specializacijo.		
Eksplanatorne teorije <i>Znanje</i>	Predmeti o eksplanatornih teorijah obče psihologije in/ali psihobiologije in/ali razvojne psihologije in/ali psihologije osebnosti in/ali socialne psihologije. Npr. teorije učenja, teorija zgradbe kognicije, poglobljene teorije osebnosti.		
	Predmeti o eksplanatornih teorijah psihologije dela in organizacije in/ali pedagoške psihologije in/ali klinične psihologije in/ali psiholoških poddisciplin. Npr. teorije delovne uspešnosti, teorije situirane kognicije, teorije vodenja, teorije motenj osebnosti.		
Tehnološke teorije <i>Znanje</i>	Predmeti o tehnoloških teorijah obče psihologije in/ali psihobiologije in/ali razvojne psihologije in/ali psihologije osebnosti in/ali socialne psihologije. Npr. psihometrična teorija, teorija ocenjevanja EEG.		
	Predmeti o tehnoloških teorijah psihologije dela in organizacije in/ali pedagoške psihologije in/ali klinične psihologije in/ali psiholoških poddisciplin. Npr. teorije analize dela, analize učnih potreb, teorije svetovanja in psihoterapije.		
Eksplanatorne teorije <i>Veščine</i>	Urjenje veščin uporabe zgoraj navedenih eksplanatornih teorij pri ocenjevanju v raziskovalnem/laboratorijskem okolju. Npr. urjenje v merjenju EMG, urjenje v ocenjevanju osebnosti.		

	Urjenje veščin uporabe zgoraj navedenih eksplanatornih teorij pri ocenjevanju pri aplikaciji/v naravnih okoliščinah. Npr. urjenje v analizi napak, ocenjevanje učnih motenj.
Tehnološke teorije <i>Veščine</i>	Urjenje veščin uporabe zgoraj navedenih tehnoloških teorij pri intervencijah v raziskovalnem/laboratorijskem okolju. Npr. urjenje v sestavljanju testov, načrtovanju učnega eksperimenta.
	Urjenje veščin uporabe zgoraj navedenih tehnoloških teorij pri intervencijah v aplikativnem okolju/naravnih okoliščinah. Npr. urjenje v oblikovanju sistemov za ocenjevanje uspešnosti, oblikovanju sistema usposabljanja, razvoju terapevtskega načrta, psihoterapiji.
Metodologija <i>Znanje</i>	Poglobljeno znanje načrtovanja raziskovanja. Temeljna in poglobljena multivariatna statistika, vključno z analizo variance. Multipla regresijska analiza, faktorska analiza. Načrtovanje kvalitativnega raziskovanja, vključno s poglobljenim intervjuvanjem in uporabo vprašalnikov, kvalitativna analiza podatkov.
Metodologija <i>Veščine</i>	Urjenje veščin na področju zgoraj navedenih metod in tehnik.
Etika <i>Znanje in spretnosti</i>	Poznavanje etičnih principov in njihove uporabe. Urjenje veščin v uporabi etičnih principov in etičnega kodeksa v poklicni praksi.
Akaderske in splošne strokovne veščine <i>Veščine</i>	Urjenje veščin na področju pisanja poročil in člankov. Urjenje veščin na področju strokovnega intervjuvanja itd.
Nepsihološke teorije <i>Znanje</i>	Teoretični in praktični predmeti s področij drugih disciplin, pomembnih za psihološko dejavnost. Npr. medicina, pravo, poslovna ekonomija.
<i>Osnovna usposobljenost</i>	RAZISKOVANJE (MAGISTRSKO DELO)
<i>Osnovna usposobljenost</i>	ŠTUDIJSKA PRAKSA ("STAŽ")

Študijska praksa (»staž«)

Cilj študijske prakse (v nekaterih evropskih državah temu pravijo "staž") je zagotoviti uvodno strokovno usposabljanje na terenu, da bi študentom omogočili:

- integracijo teoretičnega in praktičnega znanja;
- učenje postopkov, povezanih s psihološkim znanjem;
- začetek supervizirane prakse;
- sposobnost reflektiranja in razprave o lastni dejavnosti in dejavnosti drugih;
- pričetek dela v okolju s strokovnimi kolegi.

To usposabljanje ponavadi poteka na drugi stopnji univerzitetnega kurikula, vendar se lahko prične prej in/ali traja še po kurikulu. V zadnjem primeru si morajo odgovornost za potrjevanje usposabljanja deliti univerza in/ali nacionalno strokovno združenje psihologov in/ali ustrezni organi za akreditacijo usposabljanja. Trajanje študijske prakse je navadno vsaj 3 mesece (ali 15 točk ECTS), odvisno od določenega področja, za katerega se praktikant zanima.

Študijska praksa je raznolika in lahko vključuje:

- opazovanje dejanskih situacij, kjer se uporabljajo psihološke tehnike;
- uporabo osnovnih tehnik pod supervizijo;
- sodelovanje pri projektih z določeno vlogo;
- analiza in razpravljanje o "primerih".

Kraj, kjer se opravlja študijska praksa, je ponavadi javna ali zasebna ustanova ali "pooblaščen" zasebno podjetje, ki:

- zagotavlja storitve, ki ustrezajo izobrazbi praktikanta;
- lahko zagotovi, da bodo večinski del supervizije opravili poklicni psihologi;
- ga prizna nacionalno združenje psihologov in/ali akreditirana univerza.

Primeri ustanov so bolnišnice ali klinike, zasebne prakse, šole in izobraževalne ustanove ter druge javne službe.

Študijska praksa ni del supervizirane prakse.

Raziskovanje

Pričakuje se, da bodo študenti do zaključka izobraževanja in usposabljanja razvili osnovno usposobljenost za raziskovanje in bodo do takrat že opravili manjši raziskovalni projekt. To lahko opravijo v laboratoriju na univerzi ali na terenu; uporabljajo lahko eksperimentalne pristope ali bolj naturalistične pristope, na primer kvaziekperimente, študije primerov, intervjuje ali študije z aplikacijo vprašalnikov.

Študentom bodo predstavljena vprašanja glede narave in etike psihološkega raziskovanja ter osnovne metode, ki jih uporabljajo psihologi. Te dejavnosti verjetno trajajo od 3 do 6 mesecev ali enakovredno (tj. 15-30 točk ECTS).

Tretja stopnja (leto supervizirane prakse)

Tretja stopnja poklicnega izobraževanja psihologov pomeni supervizirano prakso na določenem področju psihologije. To je strokovno usposabljanje na terenu z namenom:

- priprave na to, da bo posameznik samostojno opravljal dejavnost kot psiholog z licenco (ali temu enakovredno³);
- razvoja delovnih vlog poklicnega psihologa na podlagi edinstvenega usposabljanja in osebnosti vsakega posameznika,
- utrjevanja integracije teoretičnega in praktičnega znanja.

To usposabljanje ponavadi poteka v celoti ali delno po zaključeni drugi stopnji in pogosto po odhodu z univerze. Vendar pa je lahko tudi del univerzitetnega usposabljanja, npr. integriranih šestletnih študijskih programov, kjer supervizirano prakso organizira univerza kot del takega programa znotraj šestletnega obdobja izobraževanja. To usposabljanje traja 12 mesecev ali enakovredno (60 točk ECTS).

Praksa je sestavljena iz delno samostojnega opravljanja dela psihologa pod supervizijo v strokovnem okolju strokovnega kolegija. Ta oblika usposabljanja je

---

³ Pojasnilo slovenskega Nacionalnega odbora za podeljevanje: Enakovredno licenciranemu psihologu lahko psihološko dejavnost opravlja tisti psiholog, ki je »po običaju« priznan kot kvalificiran psiholog v državah, kjer ni zakona o psihološki dejavnosti.

bistvena za pridobivanje strokovne kvalifikacije psihologa, ker je uporaba znanja in veščin, pridobljenih v strokovnem okolju na prvi in drugi stopnji, predpogoj za razvoj kompetenc psihologov. Diplomanti, ki končajo prvo in drugo stopnjo brez obdobja supervizirane prakse, ne morejo biti kvalificirani za samostojno delo kot psihologi.

Supervizirana praksa se ponavadi izvaja v ustanovah ali v "pooblaščenih" zasebnih podjetjih, ki:

- zagotavljajo storitve, skladne z izobrazbo udeleženca usposabljanja,
- lahko zagotovijo, da bo večinski del supervizije opravil poklicni psiholog,
- so akreditirani in jih priznava nacionalni organ, ki ureja pridobitev tega poklica.

Primeri ustanov so bolnišnice ali klinike, zasebne prakse, šole in izobraževalne ustanove, javne službe.

Minimalne zahteve za program izobraževanja in usposabljanja

V tem razdelku sta opisana minimalen obseg in vsebina kurikula psihologije. Oblikovana sta glede na vsebinske kategorije, kakor so navedene spodaj, in minimalen obseg v točkah ECTS (ECTS = Evropski sistem prenašanja kreditnih točk). 1 točka ECTS velja za enakovredno 25 uram aktivnega študija (tj. "študijske obremenitve") študenta; eno leto šteje za 60 točk ECTS.

Skupno trajanje izobraževanja in usposabljanja

Kurikulum mora trajati vsaj 5 let (300 točk ECTS); razdeli se lahko na 180 točk na prvi stopnji in 120 točk na drugi stopnji (kar ustreza bolonjski strukturi "3 + 2" za dodiplomski + magistrski študij), čeprav se univerze in države razlikujejo v strukturi izobraževalnih sistemov. Tretja stopnja (supervizirana praksa) mora trajati vsaj 1 leto (60 točk ECTS) ali enakovredno. To pomeni skupaj 6 let ali 360 točk ECTS.

Zgradba kurikula

Akademski kurikulum mora vključevati vse sestavne dele kurikula, navedene v tabelah 1 in 2. Vendar pa lahko obstajajo razlike pri poudarkih na področjih študija in/ali vrstah izobraževalnih ciljev. V preglednici 3 so opisane meje, do katerih se lahko zgradba kurikula razlikuje. V operativnem smislu to zagotavlja prilagodljivo opredelitev "skupnega jedra" evropske psihologije.

Zahteve je mogoče razumeti tudi, kakor sledi:

1. Glavni del 1. stopnje je treba nameniti teoretičnim predmetom in urjenju veščin na področju psihologije; vendar pa je treba določen del nameniti metodologiji in nepsihološki teoriji (npr. filozofiji ali sociologiji), ki ponavadi velja za pomembno pri študiju psihologije. Po predlogu mora biti del, namenjen teoretičnim predmetom in urjenju veščin ter orientacijskim in akademskim veščinam, vreden med 125 in 135 točk (več kot 2 leti). V okviru teoretičnih predmetov in urjenja veščin mora biti večji del namenjen vedenju posameznika. Vedenje ljudi v skupinah in družbi morata vsako posebej prejeti najmanj 20 točk.
2. Metodologija mora zajemati vsaj 30 točk, nepsihološka teorija pa med 15 in 25 točk. Skupaj morajo ti sestavni deli kurikula predstavljati od 45 do 55 točk.
3. Na drugi stopnji je treba približno 60 točk (1 leto) porabiti za teoretične predmete, seminarje, naloge itd. Kurikulum naj bi bil uravnotežen, da bi zagotovil, da se dovolj pozornosti namenja preučevanju posameznikov, skupin in družbe.
4. Od 15 do 30 točk je treba nameniti študijski praksi ("stažu"), od 15 do 30 točk pa raziskovalnemu projektu ali nalogi. Ti dejavnosti morata zajemati največ 60 točk (1 leto).
5. Vsaj 60 točk (1 leto) je treba porabiti za supervizirano prakso.

6. Na prvi stopnji ni treba napisati disertacije ali naloge, ker sama diploma ne pomeni kvalifikacije za samostojno opravljanje psihološke dejavnosti. Vendar pa je raziskovalna disertacija potrebna za drugo stopnjo in bo pogosto izdelana v obliki magistrskega dela ali disertacije.

Tabela 3. Minimalne zahteve (v točkah ECTS) za izobraževanje za samostojno opravljanje psihološke dejavnosti

Stopnja	Sestavni del	Posameznik	Skupina	Družba	Skupaj
1. stopnja: (dodiplomski študij ali enakovredno)	Orientacija	Kurikulum mora vključevati orientacijo v psihologiji, njenih poddisciplinah in področjih strokovne dejavnosti			Najmanj 125
	Teoretični predmeti in praktične vaje	Najmanj 60	Najmanj 20	Najmanj 20	
	Akademске veščine	Vključiti je treba usposabljanje na področju akademskih veščin			
	Metodologija	Najmanj 30			
	Nepsihološka teorija	Najmanj 15			Najmanj 45
					Skupaj 180
2. stopnja (magistrski študij ali enakovredno)	Teoretični predmeti, seminarji, naloge itd.				Najmanj 60
	Študijska praksa	Najmanj 15–30			Najmanj 30
	Raziskovalni projekt / naloga	Najmanj 15–30			
					Skupaj 120
3. stopnja	Supervizirana praksa	Najmanj 60			Skupaj 60
					Skupaj 360

Dodatek III. Kompetence in opredelitev kompetenc

Kompetence psihologov

Splošen namen psihološke prakse je razvoj in uporaba psiholoških načel, znanja, modelov in metod na etičen in znanstven način, da bi spodbujali razvoj, dobro počutje in učinkovitost posameznikov, skupin, organizacij in družbe.

V tem dodatku so opredeljene glavne kompetence, ki jih morajo psihologi strokovnjaki razviti in dokazati, preden lahko opravljajo samostojno prakso. Te kompetence se nanašajo na vidike procesa, s katerim psihologi zagotavljajo storitve svojim klientom.

Obstajata dve glavni skupini kompetenc: (i) kompetence, povezane s psihološko vsebino postopka strokovne prakse (primarne kompetence) in (ii) kompetence, ki praktiku omogočajo učinkovito zagotavljanje storitev (usposobitvene kompetence). Primarne kompetence so edinstvene za psihološko stroko v smislu vsebin, znanja in veščin, potrebnih za opravljanje poklica. Usposobitvene kompetence so enake kot pri drugih poklicih in ponudnikih storitev. Obe vrsti kompetenc sta nujni za zagotavljanje storitev na strokovno sprejemljiv način.

Kompetence pomenijo opis različnih vlog, ki jih opravljajo psihologi. Te vloge se opravljajo v enem ali več poklicnih okvirih in v povezavi z različnimi vrstami klientov. Kompetence temeljijo na znanju, razumevanju in veščinah, ki se uporabljajo in izvajajo etično. Usposobljeni psiholog mora dokazati, da ima tako potrebne veščine kot tudi primerno naravnost do opravljanja svojega poklica. Naravnost je posebej pomembna, saj opredeljuje edinstveno naravo psihološkega poklica. Določena znanja in veščine so splošno uporabna, precej pa jih je povezanih s posameznimi področji. Zaradi tega za psihologa, ki je pokazal strokovno usposobljenost na določenem področju z določeno skupino klientov, ne more veljati, da je usposobljen za druga področja ali druge skupine klientov na istem področju.

Vsak psiholog s certifikatom *EuroPsy* bo imel profil, ki bo opredeljeval področja, na katerih je dokazal usposobljenost, da lahko samostojno opravlja psihološko dejavnost od takrat, ko mu je bil certifikat podeljen.

Razlikujemo med štirimi širokimi strokovnimi področji:

- klinično psihologijo in zdravstveno psihologijo,
- psihologijo izobraževanja,
- psihologija dela in organizacije,
- drugo.

Za opis kvalifikacij za opravljanje dejavnosti velja, da zadostuje široko razvrščanje po strokovnih področjih. Za strokovne dejavnosti, ki jih ni mogoče razvrstiti v eno od teh treh kategorij, se uporablja četrta kategorija, imenovana "drugo", pri čemer je treba opredeliti posamezno področje (npr. forenzična psihologija, športna psihologija, prometna psihologija ipd.).

Namen opisov teh kompetenc je, da so splošni in uporabni za večino ali vse vrste strokovnega dela psihologov, čeprav se na različnih strokovnih področjih izvajajo na različne načine.

Primarne kompetence

Obstaja 20 primarnih kompetenc, ki jih mora biti sposoben dokazati vsak psiholog; razdeliti jih je mogoče v šest funkcionalnih kategorij, povezanih s strokovnimi aktivnostmi. Te funkcije so razvrščene na naslednji način:

- A. opredelitev ciljev
- B. ocenjevanje
- C. razvoj
- D. intervencija
- E. evalvacija
- F. komunikacija

Kompetence so opisane v tabeli 4.

Tabela 4. Primarne kompetence psihologov

Primarne kompetence	Opis
A. Opredelitev ciljev	Interakcija s klientom, da se opredelijo cilji intervencije ali storitve, ki bo opravljena
1. Analiza potreb	Zbiranje informacij o potrebah klienta z ustreznimi metodami, pojasnjevanje in analiza potreb, dokler ni mogoče smiselno nadaljnje ukrepanje.
2. Postavljanje ciljev	Predlog in usklajevanje ciljev s klientom, postavljanje sprejemljivih in uresničljivih ciljev ter opredeljevanje meril za kasnejše ocenjevanje izpolnjevanja ciljev.
B. Ocenjevanje	Opredeljevanje pomembnih značilnosti posameznikov, skupin, organizacij in razmer z ustreznimi metodami.
3. Ocenjevanje posameznikov	Ocenjevanje s pomočjo pogovorov, testiranja in opazovanja posameznikov v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
4. Ocenjevanje skupin	Ocenjevanje s pomočjo pogovorov, testiranja in opazovanja skupin v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
5. Ocenjevanje organizacij	Ocenjevanje s pomočjo pogovorov, anket in drugih metod ter tehnik, primernih za preučevanje organizacij, v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
6. Ocenjevanje razmer	Ocenjevanje s pomočjo pogovorov, anket in drugih metod ter tehnik, primernih za preučevanje razmer, v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
C. Razvoj	Razvijanje intervencij, storitev ali proizvodov na podlagi psihološke teorije in metod, ki jih lahko uporabljajo klienti ali psihologi.
7. Opredelitev storitev ali proizvodov in analiza zahtev	Opredeljevanje namena storitve ali proizvoda, opredeljevanje ustreznih uporabnikov, analiza zahtev in omejitev ter priprava specifikacije proizvoda ali storitve, pri čemer se upošteva okolje, v katerem naj bi se storitev ali proizvod uporabljala.
8. Oblikovanje storitve ali proizvoda	Oblikovanje ali prilagajanje storitev ali proizvoda v skladu z zahtevami in omejitvami, pri čemer se upošteva okolje, v

	katerem naj bi se storitev ali proizvod uporabljala.
9. Preizkus storitve ali proizvoda	Preizkušanje storitve ali proizvoda in ocenjevanje izvedljivosti, zanesljivosti, veljavnosti in drugih značilnosti, pri čemer se upošteva okolje, v katerem naj bi se storitev ali proizvod uporabljala.
10. Evalvacija storitve ali proizvoda	Evalvacija storitve ali proizvoda glede na uporabnost, zadovoljstvo uporabnika, prijaznosti za uporabnike, stroške in druge vidike, ki so pomembni v okolju, v katerem naj bi se storitev ali proizvod uporabljala.
D. Intervencija	Opredeljevanje, priprava in izvedba intervencij, ustreznih za doseganje postavljenih ciljev, z uporabo rezultatov aktivnosti ocenjevanja in razvoja.
11. Načrtovanje intervencije	Priprava načrta intervencije, ustreznega za doseganje postavljenih ciljev v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
12. Intervencija, usmerjena neposredno k osebam	Uporaba intervencijskih metod, ki v okolju, ustreznemu zahtevani storitvi, neposredno vplivajo na enega ali več posameznikov v skladu z načrtom posredovanja.
13. Intervencija, usmerjena neposredno k razmeram	Uporaba intervencijskih metod, ki v okolju, ustreznemu zahtevani storitvi, neposredno vplivajo na določene vidike razmer v skladu z načrtom intervencije.
14. Posredna intervencija	Uporaba intervencijskih metod, ki v okolju, ustreznemu zahtevani storitvi, omogočijo posameznikom, skupinam ali organizacijam, da se učijo in odločajo v lastnem interesu.
15. Uporaba storitev ali proizvodov	Uporaba storitev ali proizvodov in skrb za to, da jih klienti ali drugi psihologi uporabljajo pravilno.
E. Evalvacija	Ugotavljanje ustreznosti intervencij glede na skladnost z načrtom intervencije in doseganje postavljenih ciljev.
16. Načrtovanje evalvacije	Priprava načrta za evalvacijo intervencije, vključno z merili, ki izhajajo iz načrta intervencije in postavljenih ciljev, v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
17. Merjenje v evalvaciji	Izbor in uporaba tehnik merjenja, ustreznih za izvedbo načrta za evalvacijo v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
18. Evalvacijska analiza	Izvedba analize v skladu z načrtom evalvacije in

	zaključevanje o učinkovitosti intervencij v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
F. Komunikacija	Zagotavljanje informacij klientom na način, ki ustrezno izpolnjuje njihove potrebe ter pričakovanja.
19. Zagotavljanje povratnih informacij	Zagotavljanje povratnih informacij klientom na ustrezen ustni in/ali avdio-vizualni način v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.
20. Pisanje poročil	Priprava poročil za obveščanje klientov o rezultatih ocenjevanja, razvoju storitev ali proizvodov, intervencijah in/ali evalvaciji, v okolju, ki ustreza zahtevani storitvi.

Psihologi morajo vsako od teh kompetenc pridobiti v meri, v kateri se uporablja na določenem strokovnem področju. Če želijo psihologi pridobiti *EuroPsy*, morajo biti njihove kompetence take, da se lahko od njih pričakuje ustrezno in samostojno opravljanje vsake od šestih glavnih funkcij.

Usposobitvene kompetence

Obstaja devet usposobitvenih kompetenc, povezanih s strokovno dejavnostjo na splošno, ki jih mora biti psiholog sposoben dokazati poleg primarnih kompetenc.

Če želi psiholog pridobiti *EuroPsy*, mora vsako od usposobitvenih kompetenc razviti v meri, v kateri se uporablja na določenem strokovnem področju.

Tabela 5. Usposobitvene kompetence psihologov

Usposobitvene kompetence	Opredelitev
1. Profesionalna strategija	Izbor ustrezne strategije za reševanje problema (problemov) na podlagi refleksije o strokovnih razmerah in svojih primarnih kompetencah.
2. Stalen strokovni razvoj	Posodabljanje in razvijanje svojih primarnih in usposobitvenih kompetenc, znanja in veščin skladno s spremembami na področju, standarde in zahteve

	psihološkega poklica ter glede na nacionalni in evropski Pravilnik EFPE o <i>EuroPsy</i> .
3. Poklicni odnosi	Vzpostavitev in vzdrževanje odnosov z drugimi strokovnjaki in ustreznimi organizacijami.
4. Raziskovanje in razvoj	Razvoj novih intervencij, storitev in proizvodov, ki lahko izpolnjujejo trenutne ali prihodnje potrebe klientov ter ustvarijo nove strokovne dejavnosti in poslovne priložnosti.
5. Trženje in prodaja	Opozarjanje dejanskih ali možnih klientov na trenutne in nove proizvode in storitve, vzpostavljanje stikov s klienti, priprava poslovnih ponudb, prodaja storitev, zagotavljanje storitev po prodaji.
6. Vodenje evidenc	Vzpostavljanje in vzdrževanje odnosov z (možnimi) klienti, spremljanje potreb in zadovoljstva klientov, prepoznavanje priložnosti za širitev strokovnih dejavnosti in poslovanja.
7. Vodenje prakse	Oblikovanje in upravljanje prakse, ki zagotavlja storitve, ne glede na to, ali gre za malo podjetje ali za del večje zasebne ali javne organizacije, vključno s finančnimi, kadrovskimi in operativnimi vidiki; zagotavljanje vodstva uslužbencem.
8. Zagotavljanje kakovosti	Vzpostavitev in vzdrževanje sistema zagotavljanja kakovosti za celotno prakso.
9. Razmišljanje o sebi	Kritično razmišljanje o svoji praksi in usposobljenosti je ključno za strokovno usposobljenost.

Pri razvoju in ocenjevanju kompetenc moramo biti pozorni na dejstvo, da je dejanska vsebina ponujenih storitev različna in odvisna od področja, na katerem nekdo opravlja dejavnost.

To je neposredna posledica dejstva, da psihologi v družbi opravljajo različne vloge in obravnavajo različne vrste klientov, problemov, metod itd. Kakor je navedeno zgoraj, pri certifikatu *EuroPsy* razlikujemo med štirimi strokovnimi področji:

- klinična psihologija in zdravstvena psihologija,
- psihologija izobraževanja,
- psihologija dela in organizacije,
- drugo.

Četrto splošno kategorijo (drugo) uporabljamo za druga bolj svojstvena področja, ki ne spadajo v te splošne okvire.

Postopki opredeljevanja profila za *EuroPsy*

Kategorije ocen

Supervizorji pripravijo formativne in končne ocene dosežkov psihologov ob upoštevanju pravil in tradicij, značilnih za določeno strokovno področje in/ali nacionalni okvir. Te ocene je treba uporabiti za ocene zgoraj navedenih primarnih kompetenc ali jih dopolniti s temi ocenami. Priporočamo, da ocena razlikuje med naslednjimi ravnmi kompetenc:

1	2	3	4
Osnovno znanje in veščine prisotni, vendar kompetenca ni zadovoljivo razvita	Kompetenca za opravljanje nalog, vendar sta potrebna vodenje in supervizija	Kompetenca za opravljanje osnovnih nalog brez vodenja in supervizije	Kompetenca za opravljanje zahtevnih nalog brez vodenja in supervizije

Najpomembnejša razlika, na katero mora biti pozoren ocenjevalec, je med ravnema 2 in 3. Po koncu obdobja supervizije morajo biti na ravni 3 ali 4 prisotne zadostne kompetence, ki posamezniku omogočajo samostojno opravljanje dejavnosti na enem ali več področjih z eno ali več skupinami klientov. Smernice za ocenjevanje bo izdal Evropski odbor za podeljevanje.

Podelitev *EuroPsy* mora biti odvisna od končne pregledne ocene psihologove sposobnosti, da znanje, veščine in kompetence vključi v enoten postopek zagotavljanja profesionalne storitve klientom in hkrati tudi upošteva etična načela.

V končni oceni mora supervizor povzeti informacije, ki so na voljo, in navesti, ali se lahko od kandidata na podlagi razpoložljivih dokazil pričakuje, da bo ustrezno in samostojno izvajal šest primarnih vlog, v katerih je razvrščenih 20 kompetenc.

Supervizorjeva presoja mora biti izražena kot "usposobljen" ali "še ni usposobljen". Poleg tega mora supervizor podati splošno oceno usposobitvenih kompetenc, tudi tokrat z izrazom "usposobljen" ali "še ni usposobljen". Kandidati morajo zagotoviti dokazila, ki prepričajo supervizorja o njihovi usposobljenosti za šest primarnih kompetenc in za skupek usposobitvenih kompetenc.

Rezultate ocene je treba povzeti v obliki preglednice, kakor je prikazano v naslednjem primeru:

<i>Strokovna področja</i>	Klinična psihologija in zdravstvena psihologija	Psihologija izobraževanja	Psihologija dela in organizacije	Drugo (navedite)
<i>Kompetence</i>				
A. opredelitev ciljev	✓			
B. ocenjevanje	✓	✓	✓	✓
C. razvoj	✓			
D. intervencija	✓			
E. evalvacija	✓		✓	
F. komunikacija	✓		✓	
Usposobitvene kompetence	✓		✓	

Psiholog/inja iz primera ima kompetence v glavnem na področju zdravstvene in klinične psihologije, kompetence pa je potrdil njegov/njen supervizor. To pomeni, da je kompetenten/-na za opravljanje dejavnosti na področju klinične psihologije. Vendar pa ima tudi kompetence ocenjevanja na področju psihologije izobraževanja ter psihologije dela in organizacije ter nekatere dodatne kompetence na področju psihologije dela in organizacije. Slednje lahko razvija naprej do celovite kompetentnosti na tem področju.

Dodatek IV. Certifikat *EuroPsy* in vloga za njegovo pridobitev

Certifikat *EuroPsy* in vlogo za njegovo pridobitev bo pripravila EFPA (angl. *template form*) in s tem omogočila primerljivost in skupen izgled ter informacije v vseh državah, ki podeljujejo *EuroPsy*.

Certifikat nudi naslednje informacije:

Potrjujemo, da je

Domači/slужbeni naslov

dokazal(a) zahtevano znanstveno utemeljeno znanje in strokovno usposobljenost in soglaša, da bo zvest(a) načelom poklicnega ravnanja, določenim v Metakodeksu poklicne etike Evropske zveze združenj psihologov (EFPA), ter se je zavezal(a), da bo ravnal(a) skladu z nacionalnim etičnim kodeksom države, kjer opravlja dejavnost,

in s tem zadošča zahtevam za prejem naziva

registrirani(a) psiholog(inja) z EuroPsy

ter je usposobljen(a) za samostojno opravljanje dejavnosti psihologa na strokovnem področju, opredeljenem v registru *EuroPsy* in v nadaljevanju tega certifikata. Ta kvalifikacija velja v vseh državah EU, kjer so združenja članice EFPE sprejela Pravilnik *EuroPsy*, če je skladna z nacionalnimi predpisi v državi opravljanja dejavnosti.

Spodaj podpisani smo se prepričali, da so navedena dokazila skladna s Pravilnikom o podeljevanju evropskega certifikata iz psihologije *EuroPsy*, ki ga je odobrila EFPA dne xx. xx. 20xx.

Certifikat *EuroPsy* velja do xx. xx. 2xxx
Strokovno področje:

Predsednik(ca) nacionalnega odbora za podeljevanje

Član(ica) nacionalnega odbora za podeljevanje

Registracijski podatki iz certifikata za vpis v Register

1. Ime in priimek

2. Domači/slужbeni naslov

3. Univerzitetno izobraževanje iz psihologije

Določiti:

Časovno obdobje	Naziv izobrazbe	Univerza	Država

4. Država opravljanja dejavnosti

5. Strokovno področje (klinična/zdravstvena psihologija, psihologija izobraževanja, psihologija dela in organizacije, ostalo – navedite)

6. Datum in kraj avtorizacije pri Nacionalnem odboru za podeljevanje

7. Nacionalna registracijska številka

Vloga za EuroPsy (obrazec) mora vsebovati naslednje podatke:

1. Ime in priimek
2. Službeni/domači naslov
3. E-pošta

4. Univerzitetna psihološka izobrazba

(navedite akademske nazive, datum začetka in konca univerzitetnega študija, strokovno področje in državo, kjer je bil naziv podeljen)

Časovno obdobje	Naziv izobrazbe	Strokovno področje	Univerza	Država

5. Supervizirana praksa

Uradno priznana supervizirana praksa, enakovredna enemu letu zaposlitve s polnim delovnim časom (navedite podrobnosti supervizirane prakse, datume in strokovno področje/področja, na katerih je bila opravljena; zapišite dokaze za najmanj eno leto supervizirane prakse. Navedite samo dejavnosti na strokovnih področjih, ki so bila formalno priznana za opravljanje supervizirane prakse.

Časovno obdobje	Ime supervizorja	Strokovno področje

6. Strokovne izkušnje z opravljanjem samostojne psihološke dejavnosti

Zgodovina zaposlitve v samostojni psihološki dejavnosti, enakovredne vsaj .... (velja samo za prosilce, ki jim je nacionalni organ za podeljevanje licenc, odobren pri Evropskem odboru za podeljevanje certifikata *EuroPsy*, podelil licenco za opravljanje samostojne psihološke dejavnosti pred xx. xx. 20xx).

Časovno obdobje	Delodajalec	Strokovno področje

7. Strokovno področje (strokovna področja)

na katerem (na katerih) je prosilec kompetenten za opravljanje samostojne psihološke dejavnosti

- Klinična psihologija in zdravstvena psihologija
- Psihologija dela in organizacije
- Psihologija izobraževanja
- Drugo (navedite področje)

8. Soglašanje z objavo registrskih podatkov

Prosilec se strinja, da sta njegovo/njeno ime in priimek ter domači/slужbeni naslov navedena v registru ter tudi na certifikatu.

Naslednje informacije naj bodo navedene na **obrazcu za vlogo za podaljšanje EuroPsy-ja**:

1. *Ime in priimek*

2. *Naslov*

3. *E-pošta*

4. *Delovne izkušnje* (min. 400 ur v zadnjih 5 letih)

(predstavljene morajo biti kot strukturiran življenjepis s časovnimi obdobji, delovnim/zaposlitvenim okoljem, delovnimi vlogami, primeri rezultatov ali dosežkov)

5. *Osebni strokovni razvoj* (min. 80 ur, od katerih jih mora biti 40 eksplicitno dokazanih; skupno 80 ur = 100 %)

(dejavnosti lahko zajemajo naslednje:)

a) certificirano udeležbo in sodelovanje na akreditiranih tečajih in/ali delavnicah za nadaljnji strokovni razvoj (60 %)

b) razvijanje posebnih novih veščin med dejavnostjo na delu (20 %)

c) certificirana prisotnost v intervizijskih srečanjih (20 %)

č) certificirano sodelovanje v vlogi supervizorja, če je to formalno priznано (20 %)

d) certificirana udeležba na strokovnih in znanstvenih konferencah (20 %)

e) (so)avtorstvo in/ali urejanje objav o raziskavah in/ali strokovnih temah (30 %)

f) predstavitve strokovnemu občinstvu (20 %)

g) uredniško delo pri psiholoških revijah in knjigah (20 %)

h) za namen obnovitve certifikata naj bi vsota zadnjih treh kategorij ne presegala 60 %.

Dodatek V. Supervizirana praksa

Supervizirana praksa

Pogoj za pridobitev certifikata *EuroPsy* je eno leto supervizirane prakse s polnim delovnim časom (ali enakovredno). Enoletna supervizirana praksa (ali njen ekvivalent) omogoča psihologom pripravnikom, da znanje, izkušnje in razumevanje, ki so jih pridobili v času univerzitetnega izobraževanja in z drugimi strokovnimi izkušnjami, vnesejo v psihološko dejavnost. Hkrati omogoča, da novo usposobljeni psiholog razvija zavedanje samega sebe, reflektivnost, osebno integriteto, etično kompetentnost in čvrstost, kar vse je potrebno za kompetentno in odgovorno opravljanje psihološke dejavnosti. Skozi leto supervizirane prakse se novi psiholog sreča z etičnimi problemi in dilemami, pri razvoju etičnega delovanja pa je skozi diskusijo in supervizijo ves čas deležen podpore. Nenazadnje, supervizirana praksa stroki zagotavlja kakovost in kompetentnost usposobljenih psihologov, saj mora psiholog pripravnik ob zaključku izdelati dokazilo o obsegu kompetenc, zahtevanih za samostojno psihološko dejavnost, supervizor pa mora to dokazilo potrditi. Enoletna supervizirana praksa predstavlja približno 1500 ur.

Psihologi pripravniki

Psiholog pripravnik je tisti, ki je v postopku opravljanja supervizirane prakse za pridobitev certifikata *EuroPsy*. Svojo prakso opravlja v konkretni psihološki dejavnosti, v direktni interakciji z dejanskimi klienti in v dejanskem delovnem okolju pod supervizijo usposobljenega praktika.

Pripravnik lahko strokovno usposabljanje opravlja v integriranem programu, ki ga izvaja univerzitetni oddelek, ali pa pod supervizijo licenciranega ali registriranega psihologa v delovnem okolju. V obeh primerih mora biti pripravnikov supervizor ustrezno usposobljen psiholog.

Supervizirana praksa se običajno začne proti koncu šestletnega izobraževanja in usposabljanja za opravljanje psihološke dejavnosti. To je lahko enoletna

supervizirana praksa po petletnem univerzitetnem izobraževanju; lahko je npr. šestmesečna supervizirana praksa, organizirana s strani univerze na koncu univerzitetnega izobraževanja, ki ji sledi še šestmesečno obdobje po univerzitetnem izobraževanju; lahko je sestavljena iz obdobji supervizirane prakse (s polnim delovnim časom), ki se odvija med drugo stopnjo univerzitetnega izobraževanja in skupaj predstavljajo eno leto znotraj šestih let izobraževanja in usposabljanja.

Supervisor

Supervisor je psiholog, ki je bil v zadnjih treh letih vsaj dve leti s polnim delovnim časom zaposlen oz. je imel enakovredno izkušnjo samostojnega opravljanja psihološke dejavnosti na določenem strokovnem področju in je odgovoren za pridobitev in ocenjevanje strokovnih kompetenc psihologa pripravnika na tem strokovnem področju. Supervisor je odgovoren za podporo učenja in pridobivanja kompetenc pripravnika skozi njegovo vsakdanje delo ter za vzpodbujanje pripravnika k čim bolj samostojnemu delu z ozirom na dano situacijo in pripravnikove kompetence. Supervisorja mora potrditi Nacionalni odbor za podeljevanje ali nacionalna strokovna zveza bodisi prek mehanizma akreditacije predmeta v primeru, ko supervizirana praksa poteka v okviru univerze, bodisi na individualni osnovi v primeru supervizirane prakse v delovnem okolju po končanem univerzitetnem izobraževanju. V državah, kjer že obstaja register psihologov in podeljevanje licenc, mora imeti supervisor licenco oziroma biti vpisan v ta register. Supervisor bi moral imeti zaključeno supervizijsko usposabljanje.

Kategorije supervizirane prakse

Kompetentnost supervisorja je ključni kazalec kakovosti supervizirane prakse. Razvoj supervizirane prakse v Evropi bo EFPA v prihodnjem obdobju spremljala in podpirala. Različne ravni kvalitete supervizirane prakse lahko opredelimo glede na prakso in usposobljenost supervisorja:

- *Raven 1.* Supervisor zadosti kriterijem *EuroPsy*. Poleg tega je vsaj 5 let samostojno opravljal psihološko dejavnost s polnim delovnim časom (ali temu enakovredno). Pet let je sodeloval v avtoriziranem programu za usposabljanje

specialistov, ki je priznan s strani relevantnega vladnega organa ali nacionalne zveze. Štiri od teh petih let so bila opravljena na specifičnem področju dela (npr. zdravstvenem in kliničnem, področju izobraževanja, področju dela in organizacije). Vsaj v dveh od štirih let ga je nadzoroval supervizor ravni 1 na istem strokovnem področju. Supervizor se je vsaj dve leti s polnim delovnim časom formalno usposabljal v superviziji (lahko poleg petih let specializacije). Usposabljanje za supervizijo je vključevalo supervizirano prakso supervizije (npr. skozi video/avdioprezentacije), konference primerov superviziranih, in prebiranje literature o teoriji in raziskovanju supervizije.

- *Raven 2.* Enako kot raven 1, le brez formalnega izobraževanja iz supervizije.
- *Raven 3.* Supervizor zadovolji kriterije *EuroPsy*. Potem ko je izpolnil kriterije *EuroPsy*, je vsaj dve leti s polnim delovnim časom (ali ekvivalentno) samostojno opravljal psihološko dejavnost. Dve leti je opravil na določenem strokovnem področju (npr. zdravstvenem in kliničnem, področju izobraževanja, področju dela in organizacije) kot del avtoriziranega programa za specialistično usposabljanje, ki ga je priznal relevanten vladni organ ali nacionalna zveza. Dve leti je deloval pod supervizijo supervizorja ravni 1 ali 2. Poleg tega je zaključil vsaj 1 leto formalnega usposabljanja v superviziji (ob delu). Usposabljanje za supervizijo je vključevalo supervizirano prakso supervizije (npr. skozi video/avdioprezentacije), konference primerov superviziranih, in prebiranje literature o teoriji in raziskovanju supervizije.
- *Raven 4.* Enako kot raven 3, le brez formalnega usposabljanja v superviziji.
- *Raven 5.* Supervizor zadovolji kriterije *EuroPsy*. Potem ko je izpolnil te kriterije, je vsaj dve leti s polnim delovnim časom (ali ekvivalentno) samostojno opravljal psihološko dejavnost. Dve leti je opravil na določenem strokovnem področju (npr. zdravstvenem in kliničnem, področju izobraževanja, področju dela in organizacije).
- *Raven GP.* Supervizor ima certifikat *EuroPsy*, ki ga je dobil po postopku v prehodnem obdobju (»grandparenting«; glej člen 32). Kategorijo GP lahko

uporabimo v državah, kjer ni tradicije supervizirane prakse, in v državah, kjer ta tradicija obstaja, vendar supervizorji ne izpolnjujejo standardov *EuroPsy* za supervizijo.

- *Raven D*. Supervizor ne zadovolji kriterijev *EuroPsy*. Ne kvalificira se za pridobitev certifikata *EuroPsy* prek postopka v prehodnem obdobju (»grandparenting«; člen 32). Supervizor je psiholog, ki ima vsaj dve leti delovnih izkušenj samostojnega opravljanja psihološke dejavnosti s polnim delovnim časom (ali ekvivalentno) na strokovnem področju, kjer bo potekala supervizija. Trenutno mora imeti supervizor vsaj kategorijo D, da je supervizirana praksa lahko priznana.

Zaradi razvojnih, primerjalnih in statističnih razlogov bo Register vseboval informacijo o kategoriji supervizorjeve supervizirane prakse. V primerih, ko bo praktikant imel več kot enega supervizorja (npr. pri problemskem učenju), bo navedena kategorija supervizorja, ki je najdlje superviziral supervizirano prakso pripravnika.

EFPA bo ustanovila delovno skupino (delovno skupino *EuroPsy* za supervizirano prakso – ESP). ESP bo izdelala načrt razvoja supervizirane prakse v Evropi (z določenimi tarčami za različne države z različnimi ravni prakse v superviziji) in bo pomagala vzpostaviti delavnice in izmenjavo ekspertize, virov in dobre prakse. Dolgoročni cilj je, da bi vse države napredovale do ravni 1.

Izbor in usposabljanje supervizorjev

Supervizorji bodo izkušeni psihologi, ki imajo čas, željo in kompetence za opravljanje te naloge. V državah, kjer je supervizija dobro razvita, bodo supervizorji izbrani in akreditirani na osnovi kompetenc in vključeni v usposabljanje za supervizijo. Vsak psiholog, ki se bo prijavil za supervizorja, bi se običajno moral vključiti v usposabljanje za supervizijo. Obstajajo različne aktivnosti in programi izobraževanja in usposabljanja psihologov-supervizorjev, v katerih lahko psihologi razvijejo primerno strokovnost in senzibilnost za potrebe podpore pripravnikom.

Usposabljanje bodo izvajale univerze, nacionalna psihološka združenja in v bodoče tudi EFPA z delavnicami za pomoč pri širjenju dobre prakse. Obstajajo različni modeli supervizije, ki temeljijo na različnih paradigmah in filozofskih ozadjih psihološke dejavnosti. Supervizorji morajo razviti naslednje veščine:

- pozitivno in aktivno poslušanje,
- odprtost in pozitivno naravnost,
- reflektiranje praktičnega dela,
- dajanje povratnih informacij,
- obvladovanje težjih zadev in občutij,
- obvladovanje meja in razmerja moči,
- medsebojno izmenjavanje etičnih dilem,
- mentorstvo,
- ocenjevanje kompetenc,
- ocenjevanje izvajanja dejavnosti.

Ugotovljeno je, da trenutno obstaja velik razpon praks v različnih evropskih državah, kar kaže na različne stopnje razvoja stroke z vidika uradnega položaja (akreditiranosti) supervizorjev. Te segajo od držav, v katerih je sistem usposabljanja in potrjevanja supervizorjev ter primernih delovnih mest za opravljanje strokovne prakse že močno uveljavljen, do držav, kjer takšne prakse še ni. Interes javnosti in stroke je narediti največ za razvoj visoko kakovostne supervizije z ustrezno usposobljenimi supervizorji in z določitvijo ustreznih zahtev za to področje strokovnega razvoja.

Dobra praksa je tista, v kateri se vsi supervizorji vključijo v usposabljanje za supervizijo in pri tem prejmejo ustrezno podporo. Nekatera nacionalna združenja v nekaj državah trenutno že izvajajo obširne programe usposabljanja za supervizijo. Cilj je, da bi se ta praksa razširila po Evropi in da bi se razvila visoka pričakovanja na tem področju.

Kontekst supervizirane prakse

Kontekst supervizirane prakse je vsakodnevno strokovno delo na področju a) klinične psihologije in zdravstvene psihologije, b) psihologije izobraževanja, c) psihologije dela in organizacije ali d) na drugih priznanih področjih. Praksa je lahko organizirana znotraj ali zunaj univerze. Psihologu pripravniku naj bi strokovno okolje zagotovilo možnost razvoja kompetenc in oceno, ali jih je pridobil (glej Prilogo III).

Obstajajo različni konteksti, v katerih lahko psihologi opravljajo supervizirano prakso, in sicer:

- psiholog je študent na univerzi in supervizirana praksa je del univerzitetnega izobraževanja in usposabljanja,
- psiholog je zaposlen in supervizirana praksa je del pripravništva (in supervizija je formalno urejena v okviru delovnega mesta),
- psiholog je zaposlen in supervizirana praksa je neformalno urejena (in jo lahko izvaja psiholog, zaposlen drugje),
- psiholog ima zasebno prakso in si sam organizira svojo supervizijo.

Supervizija vključuje redna srečanja med pripravnikom in supervizorjem, do katerih naj bi prišlo vsaka dva tedna in naj bi trajala približno dve uri, rezervirani za srečanje.

Potek prakse in formativno ocenjevanje

Za vsako osrednjo aktivnost supervizirane prakse morata pripravnik in supervizor soglašati o naslednjem:

- o tem, kateri strokovno področje in skupino(e) klientov pokriva praktično delo,
- o tem, katera(e) vloga(e) (izmed tistih, ki so navedene med možnostmi profila) se najbolj ujemajo z delom,
- o kompetencah, za katere bo dejavnost zagotovila dokazilo.

Po zaključeni praksi naj bi supervizor izdelal oceno pripravnika na vsaki od 20 kompetenc, ki so relevantne za takšno delo. Pripravnik in supervizor naj o oceni razpravljata z namenom, da identificirata področja nadaljnega razvoja.

Seveda so te ocene formativne, saj bo pripravnik svoje veščine razvijal v obdobju vsaj enega leta. Priporoča se uporaba portfolijev, v katerih pripravniki beležijo svoje delo in razvoj kompetenc ter identificirajo potrebe po strokovnem razvoju ter imajo pregled nad lastnim učenjem. To je lahko osnova za dobro strokovno prakso, uporaba portfolijev pa lahko doprinese tudi k stalnemu strokovnemu razvoju.

Praksa supervizije

Supervizija se lahko uporabi za vključitev novega psihologa v poklicno delo, za repliciranje institucionalnih pravil in za širjenje poklicnih norm. Supervizor podpira razvoj reflektivne prakse, strokovne pozornosti in senzibilnosti ter razumevanje etičnih zadev in dilem v psihološki praksi. Supervizor prispeva k učnemu procesu skozi modeliranje, povratne informacije, opazovanje in razpravo. Supervizor predstavlja tudi neke vrste vratarsko funkcijo, v smislu odobritve kompetentne dejavnosti in izločanja tistih, za katere je ocenjeno, da niso primerni za opravljanje psihološke dejavnosti.

Obstaja veliko supervizijskih pristopov. Vsi zahtevajo, da ima supervizor čas, da je superviziji zavezan in ima kompetence za supervizorja. Čas tipično pomeni rezerviranje ene do dveh ur tedensko, brez prekinitev, za skupno delo supervizorja in pripravnika, za razpravo o delu pripravnika, pomoč pri predelavi tega dela na kognitivni in emocionalni ravni in za podporo pripravniku v njegovem razvoju strokovnih kompetenc in samozaupanja. Ta proces lahko vključuje tudi naloge, ki jih pripravnik izvaja ob supervizorjevem opazovanju in ki so temelj kasnejših podrobnih razprav in kritične refleksije kot dela učnega procesa. Proces lahko vključuje tudi pripravnikovo opazovanje supervizorja pri izvajanju nalog in naknadno uporabo refleksije za namene učenja in razvojnega procesa. Zvočni in vidni posnetki imajo v procesu supervizije uporabno funkcijo, saj omogočijo odprto razpravo in povratne informacije o vidikih uspešnosti pripravnika. Obstaja zajetna literatura o procesu supervizije, tako v klinični psihologiji kot tudi širše.

Zelo verjetno bodo v prihodnosti izdelane Smernice za supervizijo. Pripravili so jih že v številnih državah Evrope, in *EuroPsy* naj bi promoviral izmenjavo dobre prakse.

Ocena kompetenc

Predlog je, naj bi supervizor ocenjeval kompetence pripravnika med in na koncu obdobja supervizirane prakse, pri čemer naj bi uporabljal standardne ocenjevalne kategorije, kot so predstavljene v Prilogi III tega dokumenta. Na voljo bodo usmerjanje in smernice za oceno izvajanja nalog in kompetenc pripravnika. Za namene primerjave je predlagano, naj univerze ali države, ki uporabljajo bolj razvite metode, razvijejo sisteme za pretvorbo rezultatov takih naprednih ocenjevanj v lestvico iz Priloge III.

Rezultati supervizije

Psiholog pripravnik bo moral zagotoviti dokazila o pridobljenih funkcijah in kompetencah, kot so opredeljene v Prilogi III. Izvedel naj bi sistematično samoevalvacijo ravni veščin pri vrsti kompetenc, opredeljenih v Prilogi III, in tako obliko samoocenjevanja uporabil tudi za načrtovanje nadaljnjega strokovnega razvoja.

Dodatek VI. Shema stalnega strokovnega razvoja

Od psihologov z *EuroPsy* se pričakuje, da bodo vzdrževali in še naprej razvijali raven svoje strokovne usposobljenosti. To je treba doseči s pridobivanjem delovnih izkušenj in osebnim strokovnim razvojem ali skozi proces supervizije, lahko pa se dosega tudi z izpolnjevanjem lokalnih zahtev glede stalnega strokovnega razvoja. Ob obnovitvi *EuroPsy* mora prosilec priskrbeti ustrezna dokazila za zadnje obdobje strokovnega delovanja.

Če ne obstajajo lokalne zahteve glede stalnega strokovnega razvoja, lahko nacionalni odbori za podeljevanje uporabljajo naslednje smernice.

Delovne izkušnje

Prosilec mora priskrbeti dokaze o svojem strokovnem psihološkem delu, ki mora šteti najmanj 400 ur na leto, povprečenih prek obdobja najmanj štirih let v zadnjih sedmih letih (v revalidacijskem obdobju) pred prošnjo za obnovo certifikata. Sprejemljivi dokazi so na primer: pogodbe o zaposlitvi z opisom dela, pogodbe o projektih ali poročila o prihodkih za davčno upravo (v primeru psihologov s samostojno prakso).

Osebni strokovni razvoj

Dolžnost registriranih psihologov s certifikatom *EuroPsy* je, da spremljajo strokovni in znanstveni razvoj psihologije na področju dejavnosti, vendar ne omejeno samo na to področje. Priporočamo vsaj 80 ur na leto, prosilci pa morajo izrecno dokazati 40 ur stalnega strokovnega razvoja na leto. Zahtevajo se dokazila o različnih dejavnostih.

Obstaja cela vrsta različnih *vrst dejavnosti za strokovni razvoj*, in namen naslednjega seznama ni, da bi bil izčrpen. Za vsako vrsto dejavnosti je okvirno naveden največji odstotek časa, ki se lahko akreditira, da bi zagotovili, da se psihologi pri svojem stalnem strokovnem razvoju ukvarjajo z različnimi dejavnostmi.

- potrjena prisotnost in sodelovanje na akreditiranih seminarjih in / ali delavnicah, katerih namen je nadaljnji strokovni razvoj (60 %)

- razvoj določenih novih veščin s prakso pri delu (20 %)
- potrjena prisotnost na intervizijskih srečanjih (20 %)
- potrjena prisotnost na strokovni ali znanstveni konferenci (20 %)
- (so)avtorstvo in/ali urejanje publikacij o raziskovalnih in/ali strokovnih vprašanjih (30 %)
- predstavitve strokovni publiki (20 %)
- uredniško delo pri revijah in knjigah o psihologiji (20 %)
- Za namen akreditacije vsota zadnjih treh kategorij ne sme presegati 60 %.

Na primer, če je skupno število ur stalnega strokovnega razvoja enako 100, so lahko te ure sestavljene iz prisotnosti na znanstveni konferenci (10 ur, največ 20 %), uredniškega dela (10 ur, največ 20 %), prisotnosti na intervizijskih srečanjih (20 ur, največ 20 %), potrjene prisotnosti na akreditiranih seminarjih (60 ur, največ 60 %). To zagotavlja mešanico različnih dejavnosti stalnega strokovnega razvoja.

Vodenje evidenc

Registrirani psihologi z *EuroPsy* morajo voditi evidenco svojega stalnega strokovnega razvoja. Poleg beleženja pridobivanja praktičnih izkušenj na področju novih funkcij, skupin klientov in okolij mora ta evidenca vključevati usposabljanje in razvoj s stalnim izobraževanjem. Ta evidenca je skupaj z ustreznimi podpornimi dokazili podlaga za profil registriranega psihologa z *EuroPsy*, kakor je vpisan v register, ko se *EuroPsy* po sedmih letih obnovi.

Dodatek VII. Zgodovina evropskega certifikata iz psihologije *EuroPsy*

Rimska pogodba in začetki Evropske skupnosti

Ob nastanku Evropske skupnosti je Rimska pogodba iz leta 1957 spodbujala svoboden pretok strokovnjakov po Evropi; "svoboda opravljanja dela kjer koli v Evropski skupnosti je ena od temeljnih pravic, ki jih določa Rimska pogodba"; člen 48 Rimske pogodbe je predvidel prosti pretok dela, člen 57 pa je omogočil medsebojno priznavanje in usklajevanje strokovnih kvalifikacij. Vendar pa je bilo uresničevanje te zaveze počasno in zahtevno. Najprej je prišlo do poskusov usklajevanja kvalifikacij med državami članicami, sprejete so bile tako imenovane sektorske direktive za sedem poklicev: zdravnike, zobozdravnike, medicinske sestre, babice, veterinarje, farmacevte in arhitekta. Vse države članice pa so se strinjale glede usklajevanja ali standardizacije izobraževanja in usposabljanja. Vendar pa je kmalu postalo jasno, da so poskusi usklajevanja kvalifikacij neverjetno zapleteni in dolgotrajni, tako da se je zdela naloga širitve tega postopka na druge poklice nemogoča.

Splošna direktiva 89/48/ES

Zaradi tega je Komisija leta 1985 uvedla nov pristop k vključevanju drugih poklicev, do katerih dostop na nek način omejuje (ali ureja) država z zakonodajo ali prek strokovnih organizacij in ki zahtevajo vsaj triletno usposabljanje na univerzitetni ravni ali enakovredno (Splošna direktiva 89/48/ES z naslovom Medsebojno priznavanje visokošolskih diplom, nedavno pa druga Splošna direktiva 92/51). Trenutno psihologe vključujeta direktivi 89/48 in 92/51, torej splošni ali horizontalni direktivi, ki zajemata vse s predpisi urejene poklice, pri katerih je za kvalifikacijo potrebna vsaj diploma (Lunt 1997). Čeprav so te direktive namenjene omogočanju mobilnosti strokovnjakov, ni bilo znatnega napredka pri uporabi teh direktiv za spodbujanje mobilnosti psihologov po Evropi, ker lahko vsaka država postavi lastne zahteve za psihologe, ki želijo vanjo vstopiti s kvalifikacijami, pridobljenimi v drugi državi. Splošna direktiva določa zapleten pristop k ocenjevanju enakovrednosti, ki je

odvisen od ocenjevanja posameznih primerov in primerjave teh primerov z nacionalnimi "šablonami".

Optimalni standardi EFPPA

Leta 1990 je Evropska zveza združenj psihologov (EFPA), ki se je prej imenovala Evropska zveza združenj poklicnih psihologov (EFPPA), sprejela izjavo o "optimalnih standardih za strokovno usposabljanje na področju psihologije (EFPPA 1990), ki je zagotovila zelo splošen okvir za raven usposobljenosti za psihologe in določila zahtevo po šestih letih izobraževanja in usposabljanja za poklicne psihologe. Ta okvir je uspešno podprl nekatere države, da so razvile svoj okvir in zahteve za izobraževanje psihologov.

Zakonska ureditev za psihologe

V preteklih letih se je v Evropi večalo število držav, ki imajo predpise in zakone, s katerimi urejajo zahteve za naziv "psiholog", medtem ko imajo nekatere države zahteve in omejitve za dejavnosti, za katere se lahko zahteva kvalifikacija za psihologa. Trenutno za psihologe obstajajo splošni predpisi v veliki večini držav EU in v naraščajočem številu drugih evropskih državah. V preostalih državah EU se pripravljajo na neko obliko urejanja, trend pa je, da države razvijejo sistem nacionalne regulacije, ki je pogosto del širše poklicne regulacije v državi. EFPA se dejavno zanima za te novosti. Čeprav poklic ni urejen na evropski ravni, bodo tako klienti kot strokovnjaki imeli koristi od tega, če bi se v celi Evropi dogovorili o minimalnem standardu, kar bo potem vplivalo na prihodnje zahteve po regulaciji na ravni posameznih držav.

Nedavni razvoj

V preteklem desetletju so številne novosti zagotovile podlago za kasnejše delo; to vključuje delo Evropske mreže psihologov dela in organizacije (ENOP) na področju razvoja "referenčnega modela" in minimalnih standardov (ENOP 1998; ENOP_EAWOP 2007) ter delo Britanskega društva psihologov (BPS) na področju razvoja standardov, ki določajo kompetence psihologov na stopnji samostojne prakse

(Bartram, 1996).

Po tem je bil Evropski uniji leta 1999 v okviru njenega programa Leonardo da Vinci predložen predlog za financiranje razvoja Evropskega okvira za usposabljanje psihologov; ta dvoletni projekt se je leta 2001 zaključil s poročilom, v katerem je bil predstavljen Evropski okvir za usposabljanje psihologov ali *EuroPsy* (Lunt in drugi 2001). Pri projektu so sodelovale naslednje države: Danska, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Italija, Nizozemska, Norveška, Španija, Švedska, Švica in Združeno kraljestvo; okvir so na splošno podprle, generalna skupščina zveze EFPA pa ga je podprla julija 2001.

Drugi projekt, ki ga je prav tako financirala EU v okviru programa Leonardo da Vinci, se je začel novembra 2001 in je bil namenjen oblikovanju evropskega certifikata iz psihologije. Ta projekt je sovpadal s spremembami v EU, spremembami Direktive o poklicnih kvalifikacijah (glej Lunt 2002) in spremembami v širši Evropi, na primer z Bolonjskim sporazumom iz leta 1999 (glej Lunt 2005). Projekt se je zaključil leta 2005 s poročilom, ki je predstavilo *EuroPsy*, Evropsko diplomu iz psihologije (Lunt idr. 2005). V drugem projektu Leonardo so bili člani iz naslednjih držav: Danske, Finske, Francije, Nemčije, Grčije, Madžarske, Italije, Nizozemske, Norveške, Španije, Švedske in Združenega kraljestva. S tem projektom, Evropsko diplomu iz psihologije (*EuroPsy*), smo skušali razviti sklop standardov ali merilo za kakovost psihološkega izobraževanja in usposabljanja po Evropi.

»Tretja« direktiva

Leta 1996 so se začela posvetovanja o predlagani "Tretji direktivi", ki bi nadomestila prejšnje sektorske in vertikalne direktive in olajšala prosti pretok po Evropskem gospodarskem področju. Pogajanja so dosegla višek 7. marca 2002, ko je Evropska komisija izdala predlog Direktive, ki bi nadomestila 15 različnih direktiv (sektorskih in vertikalnih) ter "pojasnila in poenostavila pravila, da bi se olajšal prosti pretok kvalificiranih oseb".

Posveti in razprave o tej direktivi so potekali več kot dve leti. Sprejeta je bila leta 2005 s strani Evropskega parlamenta in Sveta ministrov. Čeprav Evropska komisija ni

natančno sledila nekaterim prej obstoječim delom Direktive, npr. tistim, ki se dotikajo strokovnih izhodišč, pa je podprla, naj vsaka stroka zase doseže soglasje na evropskem nivoju o zahtevanih standardnih strokovne prakse. Poteka tudi razprava o profesionalnih »karticah« (angl. *professional card*), ki bi lahko omogočile enotno evidenco in pregled izobraževanja, usposabljanja in prakse posameznih psihologov v različnih državah.

Tak razvoj lahko v prihodnosti vodi v sisteme kvazisamodejnih ali pospešenih priznavanj kvalifikacij, v kolikor obstaja soglasje znotraj stroke same na evropski ravni (Lunt, 2005). Dodatno pa lahko poleg mehanizma pospešenega priznavanja evropski standard prispeva k izboljšanju kakovosti poklicnega usposabljanja in prakse ter poveča kakovost v deželah, ki razvijajo lastne poti izobraževanja in usposabljanja ter smernice poklicne prakse. Omenjeni standard bo evropske države usposobil za izmenjavo in spodbujanje dobre prakse ter za razvoj evropske razsežnosti v poklicnem usposabljanju in praksi v psihologiji.

Zaključek

Skoraj 50 let po Rimskem sporazumu bo morda eden njegovih ciljev, prost pretok strokovnjakov, z zadnjimi dogajanja uresničljiv. Na splošni poklicni ravni je cilj 'Tretje direktive', ki poenostavlja postopke za priznavanje kvalifikacij, pospešiti pretok; sprejeta je bila leta 2005 in uveljavljena leta 2007. Za psihologe to obdobje sovпада z uveljavitvijo *EuroPsy* (evropskega certifikata iz psihologije), ki je bil dokončan in predan EFPI julija 2005. *EuroPsy* bo podprl trud EFPE za izboljšanje kakovosti izobraževanja in usposabljanja psihologov v Evropi. Z visoko kakovostnimi strokovnimi storitvami bo prispeval tudi k zaščiti klientov. To obdobje spremlja nadaljnji razvoj bolonjskega procesa (Lunt 2005), ki bo pripeljal do obsežnih reform univerzitetnih struktur in sistemov po Evropi utemeljenih na privrženosti k ustvarjanju evropskega področja visokega izobraževanja do leta 2010. Sprejem *EuroPsy* s strani članic združenja EFPA julija 2005 in začetek njegovega izvajanja julija 2009 omogoča psihologom po Evropi, da sprejmejo koristi tega razvoja.

***1. EuroPsyT projektna skupina (1999–2001)**

Prof. Dave Bartram (BPS, UK)

Kand. psih. Jesper Döpping (DPF, Danska)

Prof. Jim Georgas (Univerza v Atenah, Grčija)

Dr. Stefan Jern (SPF, Švedska)

Prof. Remo Job (Univerza v Padovi, Italija)

Prof. Roger Lécuyer (Univerza v Parizu V, Francija)

Prof. Ingrid Lunt (Inštitut za izobraževanje, Univerza v Londonu, UK), projektna direktorica

Prof. Steve Newstead (Univerza v Plymouthu, UK)

Dr. Pirkko Nieminen (PSYKONET, Univerzitetna mreža Oddelkov za psihologijo na Finskem, Finska)

Torleiv Odland, (NPF, Norveška)

Prof. Jose Maria Peiro (Univerza v Valenciji, Španija)

Prof. Ype Poortinga (Univerza v Tilburgu, Nizozemska)

Prof. Robert Roe (NIP, Nizozemska)

Prof. Bernhard Wilpert (Tehniška Univerza v Berlinu, Nemčija)

Ernst Hermann, Švica v zgodnjih fazah projekta

***2. EuroPsy projektna skupina (2001–2005)**

Prof. Dave Bartram (BPS, UK)

Prof. Eva Bamberg (Univerza v Hamburgu, Nemčija)

Kand. psih. Birgitte Braüner (DPF, Danska)

Prof. Jim Georgas (Univerza v Atenah, Grčija)

Prof. Arne Holte (NPF, Norveška)*

Dr. Stefan Jern (SPF, Švedska)

Prof. Remo Job (Univerza v Padovi, Italija)

Prof. Roger Lécuyer (Univerza v Parizu V, Francija)

Eur Ing Nigel Lloyd (CamProf UK), koordinator projekta

Prof. Ingrid Lunt (Inštitut za izobraževanje, Univerza v Londonu, UK), projektna direktorica

Dr. Pirkko Nieminen (PSYKONET, Univerzitetna mreža Oddelkov za psihologijo na Finskem, Finska)

Prof. Jose Maria Peiro (Univerza v Valenciji, Španija)

Prof. Csaba Pleh (Univerza tehnologije in ekonomike v Budimpešti, Madžarska)

Prof. Robert Roe (NIP, Nizozemska)

Tuomo Tikkanen (Predsednik EFPE)

* Torleiv Odland (NPF, Norveška) je sodeloval v zgodnji fazi projekta

3. EuroPsy usmerjevalna skupina (2006–2009)

Prof. Eva Bamberg (Univerza v Hamburgu, Nemčija)

Prof. Jim Georgas (Univerza v Atenah, Grčija)

Prof. Arne Holte (NPF, Norveška)*

Dr. Stefan Jern (SPF, Švedska)

Prof. Remo Job (Univerza v Padovi, Italija)

Prof. Roger Lécuyer (Univerza v Parizu V, Francija)

Prof. Ingrid Lunt (Inštitut za izobraževanje, Univerza v Londonu, UK), projektna direktorica

Dr. Pirkko Nieminen (PSYKONET, Univerzitetna mreža Oddelkov za psihologijo na Finskem, Finska)

Prof. Jose Maria Peiro (Univerza v Valenciji, Španija)

Prof. Csaba Pleh (Univerza tehnologije in ekonomike v Budimpešti, Madžarska)

Prof. Robert Roe (NIP, Nizozemska)

Prof. Knud-Erik Sabroe (DPF, Danska)

Tuomo Tikkanen (Predsednik EFPE)

Dodatek VIII. Pomembne objave

Antalovits, M. in Pleh, C. S. (2004) EuroPsy az európai pszichológus diploma. (The European Diploma of Psychology) *Alkalmazott Pszichológia VI* (2), 20–43.

Bartram, D. (1996). Occupational standards and competence-based qualifications for professional applied psychologists in the U.K. *European Psychologist*, 1, 157–165.

Bartram, D. (2000a). Higher education and the delivery of standards-based qualifications. Neobjavljeno.

Bartram, D. (2000b). *Standards-based qualifications*. Referat predstavljen projektu Leonardo Euro-Psych. London, 20. maj 2000.

Bartram, D. in Roe, R.A. (2005). Definition and assessment of competences in the context of the European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, 10(2), 93–102.

British Psychological Society Consultative Working Group for Occupational Standards in Applied Psychology (1998). *National Occupational Standards in Applied Psychology*. Leicester: British Psychological Society.

EFPPA (1990). *Optimal standards for the training of psychologists*. Bruselj: EFPPA, knjižica št. 3.

EFPPA (1995). *MetaCode of professional Ethics*. Bruselj. Knjižica EFPPA št. 5

ENOP (1998). *European curriculum in work and organizational psychology. Reference model and minimal standards*. Pariz: ENOP / Maison des Sciences de l'Homme.

ENOP-EAWOP (2007). *Curriculum reference model with minimum standards for European W&O Psychology: Basic and Advanced*. Paris: ENOP/EAWOP.

Gauthier, J. (2002). Facilitating mobility for psychologists through a competency-based approach for regulation and accreditation: the Canadian experiment. *European Psychologist*, 7(3), 203–212.

- Hall, J. in Lunt, I. (2005). Global mobility for psychologists: the role of psychology organisations in the USA, Canada and Europe. *The American Psychologist*, 60(7), 712–726.
- Jern, S., Odland, T. in Nieminen, P. (2002). The equivalence framework in relationship to the basic training of psychologists and the specialisation training: the Nordic scene. *The European Psychologist*, 7(3), 213–220.
- Lunt, I. (1997). Education and training for psychologists in Europe: optimal or minimal standards. *News from EFPPA*, December 1997, 6–10.
- Lunt, I. (1998). Psychology in Europe: challenges and opportunities. *European Psychologist*, 3(2), 93–101.
- Lunt, I. (2000). European project funded by the EU under the Leonardo da Vinci program. *European Psychologist*, 5(2), 162–164.
- Lunt, I., Bartram, D., Döpping, J., Georgas, J., Jern, S., Job, R., Lecuyer, R., Newstead, S., Nieminen, P., Odland, S., Peiró, J.M., Poortinga, Y., Roe, R., Wilpert, B. in Herman, E. (2001a). *EuroPsyT - a framework for education and training for psychologists in Europe*. Na voljo pri EFPPA, Bruselj.
- Lunt, I., Baneke, R., Berdullas, M., Hansson, B. in Nevalainen, V. (2001b). *Laws and regulations for psychologists in European countries*. Bruselj: EFPPA.
- Lunt, I. (2002). A common European qualification? Uvodnik za posebno številko, *European Psychologist*, 7(3).
- Lunt, I. (2002). A Common Framework for the training of psychologists in Europe. *European Psychologist*, 7(3), 180–191.
- Lunt, I. (2015). The Implications of the "Bologna process" for the development of a European Diploma in Psychology. *European Psychologist*, 10(2), 86–92.
- Lunt, I. (2008a). Professional mobility and quality assurance within the European Union. V J. Hall in E. Altmaier (ur.), *Global Promise. Quality Assurance and accountability in professional psychology*. New York: Oxford University Press.

Lunt, I. (2008b). Psychologist qualifications in Europe: common standard for quality and mobility. *The Australian Psychologist*, 43(4), 222–230.

Newstead, S. in Mäkinen, S. (1997). Psychology teaching in Europe. *European psychologist*, 1, 14.

Peiró, J. M. (2003). La enseñanza de la Psicología en Europa. Un proyecto de Titulación Europea. [The teaching of Psychology in Europe. A project of European Diploma]. *Papeles del Psicólogo*, 86, 25–33.

Peiró, J. M. (2003). *La libre circulación de los psicólogos profesionales por Europa*. [Free mobility of professional Psychology across Europe]. Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. Barcelona.

Peiró, J. M. in Lunt, I. (2002). The context for a European Framework for Psychologists' Training. *European Psychologist*, 7(3), 169–179.

Peterson, R. L., McHolland, J. D., Bent, R. J., Davis-Russell, E., Edwall, G. E., Polite, K., Singer, D. L., Stricker, G.(ur.). (1992). *The core curriculum in professional psychology*. Washington: American Psychological Association.

Pleš, C. (2003). *A pszichológiaoktatás kérdései* (Issues of psychology teaching). Budapest: Hungarian Psychological Association and Hungarian Accreditation Committee

Poortinga, Y. H. (2005). Balancing individual interests and quality of the profession in the formulation of professional standards. *European Psychologist*, 10(2), 103–109.

Pulverich, G. (ur.) (1997). *Inventory of regulations in the field of psychology in European countries*. Bonn: Deutscher Psychologie Verlag.

Roe, R. A., Coetsier, P., Levy-Leboyer, C., Peiró, J. M. in Wilpert, B. (1994). The teaching of work and organizational Psychology in Europe. Towards the development of a Reference Model. *The European Work & Organizational Psychologist*, 4(4), 355–365.

Roe, R.A. (2002). What makes a competent psychologist? *European Psychologist*, 7(3), 192–203.

Wilpert, B. (2002) Projecting a European Diploma in Psychology. *European Psychologist*, 7(3), 221–225.

EFPA – European Federation of Psychologists Associations

Grasmarkt 105/39 – Rue Marché aux Herbes 105/39

B – 1000 Brussels

Belgium

www.europsy.eu – www.efpa.eu